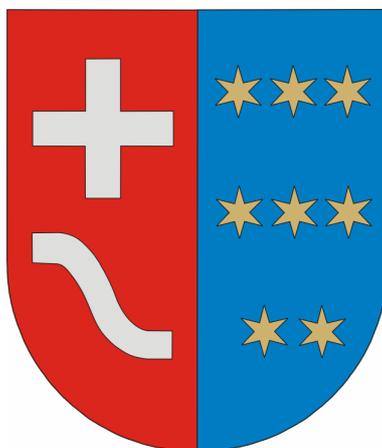

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO NA LATA 2007 - 2015

Załącznik do projektu Uchwały Rady Powiatu Kolbuszowskiego

Nr z dnia

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO NA LATA 2007 – 2015
Starostwo Kolbuszowskie, Kolbuszowa 2007

ZESPÓŁ REDAGUJĄCY

Henryk	Bajek
Robert	Bryk
Eugeniusz	Galek
Józef	Kardyś
Krzysztof	Klecha
Zbigniew	Lenart
Waldemar	Macheta
Wojciech	Mrocza
Jan	Niemczyk
Adam	Przybyło
Grzegorz	Romaniuk
Eugeniusz	Szczebiwilk
Stanisław	Warunek
Jerzy	Wilk
Elżbieta	Wróbel
Stefan	Wrzask
Grzegorz	Ziemiański
Jan	Zuba

OPRACOWANIE

Wiktoria	Helwin
Wiesław	Walat

Redakcja na zlecenie
Starostwa Kolbuszowskiego
POBITNO Oficyna

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU	4
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE I JEGO OTOCZENIU	7
2.1. Rys historyczny Powiatu Kolbuszowskiego.....	7
2.2. Ogólna charakterystyka Powiatu Kolbuszowskiego	8
2.3. Otoczenie Powiatu Kolbuszowskiego.....	9
2.3.1. Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK MIELEC.....	11
2.3.2. Koncepcja utworzenia aglomeracji „Czwórmiasta”	11
2.3.3. Rzeszowski Obszar Metropolitalny (ROM).....	13
2.3.4. Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka	16
2.3.5. Podkarpacki Park Naukowo – Technologiczny (PPN-T).....	17
2.3.6. Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)	18
2.3.7. Lokalna Grupa Działania LASOVIA	21
4. POWIAT KOLBUSZOWSKI W STATYSTYCE	24
4.1. Ludność, gospodarstwa domowe i rodziny.....	24
4.2. Zasoby mieszkaniowe.....	28
4.3. Rolnictwo.....	31
4.4. Bezrobocie	32
4.5. Emigracja.....	33
5. SŁUŻBA ZDROWIA.....	35
5.1. Szpital Powiatowy.....	35
5.2. Poradnie Specjalistyczne i pracownie.....	36
5.3. Podstawowa Opieka Zdrowotna	37
5.4. Słabe i mocne strony SP ZOZ.....	38
5.5. Cele strategiczne i operacyjne SP ZOZ-u.....	40
5.6. Misja SP ZOZ w Kolbuszowej	41
6. ŚRODOWISKO NATURALNE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO	42
7. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA	45
7.1. Gospodarka wodno-ściekowa	45
7.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna.....	47
7.3. Emisja zanieczyszczenia powietrza	47
7.4. Awarie i klęski żywiołowe	48
7.5. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące	48
8. GOSPODARKA ODPADAMI.....	50
8.1. Ilość i rodzaj odpadów poddawanych poszczególnym procesom	52
8.2. Istniejące systemy zbierania odpadów.....	52
8.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów	53
9. EDUKACJA	55
9.1. System bibliotek w Powiecie	56

10. DROGI W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM.....	57
10.1. Kolej w Powiecie Kolbuszowskim	61
11. KOLBUSZOWSKI PARK PRZEMYSŁOWO – NAUKOWY	62
12. ANALIZA STRATEGICZNA POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO	64
12.1 Obszar rozwoju gospodarczego.....	65
12.1.1. Analiza SWOT dla obszaru rozwoju gospodarczego Powiatu	65
12.1.2. Kierunki i cele strategiczne w obszarze rozwoju gospodarczego	66
12.2 Obszar problematyki społecznej	68
12.2.1. Analiza SWOT dla obszaru rozwoju gospodarczego Powiatu	68
12.2.2. Kierunki – cele strategiczne Powiatu w obszarze polityki społecznej.....	70
12.3. Obszar infrastruktury technicznej.....	73
12.3.1. Analiza SWOT dla obszaru infrastruktury technicznej	73
12.3.2. Kierunki – cele strategiczne w obszarze infrastruktury technicznej.....	73
13. BILANS STRATEGICZNY POWIATU.....	76
13.1. Wizja Powiatu Kolbuszowskiego	76
13.1.1. Deklaracja misji.....	76
13.1.2. Wartości.....	77
14. METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO NA LATA 2007 - 2015.....	78
14.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Powiatu Kolbuszowskiego	78
14.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym,prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	78
Wykorzystana bibliografia	81

1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

Planowanie jest rzeczą trudną, gdyż dotyczy przyszłości. Niemniej jednak bez planu trudno się poruszać. Czego potrzebujemy chcąc dotrzeć do celu:

po pierwsze – jasno wyznaczonego celu

po drugie – wyznaczenia drogi, a co najmniej zasadniczego kierunku i sposobu poruszania się

po trzecie – określenia sposobu potwierdzającego osiągnięcie celu.

Tworzenie Strategii jest właśnie takim przygotowaniem do dotarcia do wyznaczonego celu. Strategia powiatu ma służyć efektywnemu długookresowemu zarządzaniu zasobami własnymi i pozyskanymi, ich przekształceniu w powszechnie akceptowane przez mieszkańców powiatu wartości.

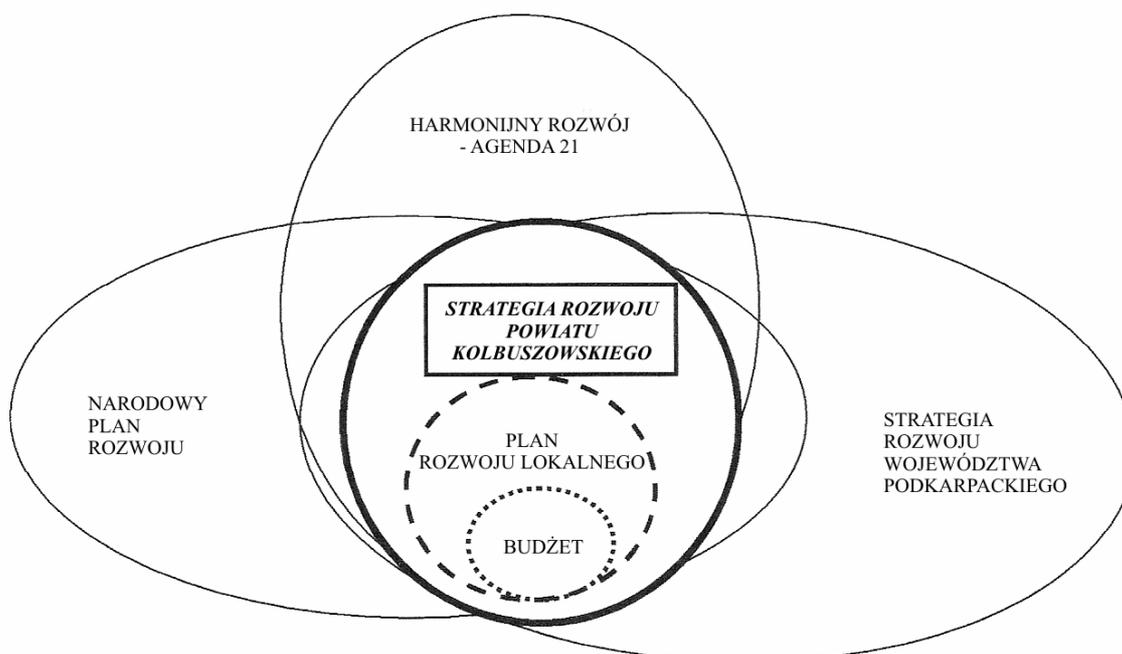
Każdy obszar kraju posiada własną specyfikę. Każda jednostka samorządowa musi więc określić swoje cele strategiczne. Strategia uniwersalna, zawierająca wszystkie możliwe aspekty rozwoju, w przypadku Strategii Powiatu nie będzie narzędziem walki konkurencyjnej. Można zastanowić się, co to jest konkurencja, gdzie ona występuje? Niemniej jednak samorząd to nie przedsięwzięcie komercyjne. Samorząd przecież pełni rolę służebną wobec mieszkańców zamieszkujących teren działania tegoż samorządu.

Czy samorząd musi konkurować? Odpowiedź brzmi – Tak, przynajmniej w dwóch obszarach:

- **wewnątrz** – musi stworzyć warunki, w których ludzie będą chcieli działać na jego terenie bardziej, niż gdzie indziej. Ideą jest osiągnięcie równowagi pomiędzy oczekiwaniami mieszkańców a jakością usług świadczonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, jakim jest Powiat Kolbuszowski i składające się nań gminy
- **na zewnątrz** – pokazać inwestorom i gestorom funduszy wspierających rozwój, że wydatkowanie ich na terenie Powiatu Kolbuszowskiego jest korzystniejsze niż w innych częściach kraju. Działania w tym obszarze skupiają się na uzyskiwaniu przewagi konkurencyjnej nad otoczeniem i wykorzystaniem tzw. renty lokalizacyjnej Powiatu.

W związku z tym Strategia powiatu winna mieć następujące cechy:

1. **unikalność** – musi być specyficzna dla danego środowiska
2. **rzetelność** – musi być oparta o opinię społeczną, aby miała realne wsparcie i jednocześnie wbudowana w otoczenie (Podkarpacie, Polska, Unia Europejska oraz Agenda 21 – przyjęta przez Organizację Narodów Zjednoczonych na „Szczycie Ziemi” w Rio de Janeiro w 1992 r. – Rozwój zrównoważony to rozwój, który realizuje obecne potrzeby bez ograniczania możliwości realizowania swoich potrzeb przez przyszłe pokolenia)

3. **użyteczność** – musi przetwarzać dalekosiężne cele w konkretne zadania wykonywane w ramach kolejnych budżetów Powiatu Kolbuszowskiego i gmin wchodzących w jego skład
4. **aktualność** – musi być okresowo weryfikowana
5. **przejrzystość** – musi być spójna, wyrazista i komunikatywna.

**ZASADNICZYM CELEM STRATEGICZNYM POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO
JEST OSIĄGNIĘCIE POZIOMU ŻYCIA JEGO MIESZKAŃCÓW NA LATA 2007-2015
PRZYNAJMNIEJ TAKIEGO,
JAKIE MAJĄ MIESZKAŃCY WIĘKSZOŚCI OTACZAJĄCYCH POWIATÓW**

Strategia Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego na lata 2007-2015 jest dokumentem opracowanym jako kolejny dokument strategiczny po opracowaniu z roku 2000. Dokumenty te różnią się w dwóch zasadniczych elementach.

1. Dokument z roku 2000 opracowany był metodą społeczno-ekspertką, przy czym wszelkie decyzje kierunkowe zostały opracowane społecznie.
2. Dokument bieżący obejmuje tylko obszar strategiczny – rolę operacyjną przejął „Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Kolbuszowskiego”, opracowany w lipcu 2004.

„Strategia Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego 2000-2006” może być nadal przydatnym materiałem, pomagającym w pracy na rzecz społeczeństwa Powiatu.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE I JEGO OTOCZENIU

2.1. Rys historyczny Powiatu Kolbuszowskiego

Powiat Kolbuszowski po raz pierwszy został utworzony w 1855 r. w czasach zaboru austriackiego w monarchii austro-węgierskiej w Królestwie Galicji i Lodomerii. Obejmował wówczas obszar o powierzchni 9,2 mili kwadratowej i liczył 24 391 mieszkańców. W skład powiatu wchodziły 2 miasteczka (Kolbuszowa i Rzochów) oraz 40 gmin wiejskich (Biały Bór, Blizna, Boreczek, Brzezówka, Bukowiec, Cierpisz, Cmolas, Czarna, Dobrynin, Domatków, Hadykówka, Hucina, Hucisko, Huta Przedborska, Jagodnik, Kamionka, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Kosowy, Leszcze, Mechowiec, Niwiska, Nowa Wieś, Ocieka, Ostrowy Baranowskie, Ostrowy Tuszowskie, Poręby Dymarskie, Poręby Huciskiem, Przedbórz, Przyłęk, Ruda, Rzemień, Siedliska, Świerczów, Trzęsówka, Trześń, Tuszyma, Wola Domatkowa, Zapole, Zarębki). Na czele Urzędu Powiatowego w Kolbuszowej (KK Bezirksamt in Kolbuszow) stał naczelnik powiatu Jan Rudolf Als. Pełnił tę funkcję w latach 1855-1867. W 1867 r., w związku z uzyskaniem przez Galicję autonomii, przeprowadzono reformę podziału terytorialnego i utworzono Powiat Kolbuszowski, w którym znalazły się 3 miasteczka – Kolbuszowa, Majdan i Sokółów oraz 59 wsi w sześćdziesięciu czterech gminach katastralnych, gdzie mieszkało 56 081 osób na obszarze 15,22 mil kwadratowych. Był to na owe czasy powiat średniej wielkości. Posiadał ponadto 57 obszarów dworskich, które obejmowały 38,3% jego powierzchni (użytków rolnych i leśnych) i 3% mieszkańców.

Następne zasadnicze zmiany w administracyjnym podziale Powiatu Kolbuszowskiego miały miejsce w 1934 r., kiedy to utworzono, z wcześniejszych gmin wiejskich, gromady z sołtysiem na czele i z nich – 7 gmin zbiorowych.

Tabela 1

GMINY ZBIORCZE UTWORZONE W 1934 R.

Gmina zbiorcza	Liczba mieszkańców	Powierzchnia gminy w ha
Kolbuszowa Górna	10 358	12 920
Kolbuszowa Dolna	8 387	12 600
Cmolas	10 363	13 582
Majdan Królewski	9 033	13 788
Raniżów	9 313	9 648
Dzikowiec	7 288	12 164
Sokółów wieś	9 829	10 297

Ten podział administracyjny przetrwał do wojny, w czasie której ziemie Powiatu Kolbuszowskiego stanowiły część okupacyjnego Starostwa Powiatowego w Rzeszowie oraz trzech

poligonów wojskowych: Wehrmachtu, Luftwaffe i SS. Po wojnie w 1944 r. przywrócono podział administracyjny Powiatu z 1934 r. W 1962 r., po częściowych zmianach administracyjnych, liczył 61 414 mieszkańców i miał powierzchnię 890 km². 1 stycznia 1973 r. utworzono gminy o większej powierzchni. W Powiecie Kolbuszowskim powstało ich 7 (Cmolas, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Ranizów, Sokołów Młp., Stary Dzikowiec). W wyniku reformy administracyjnej Państwa Polskiego w 1975 r. powiaty zostały zlikwidowane. 1 stycznia 1999 r. przywrócono 3-stopniowy podział administracyjny Polski i ponownie utworzono Powiat Kolbuszowski z sześcioma gminami (Kolbuszowa, Cmolas, Dzikowiec, Niwiska, Majdan Królewski i Ranizów).

Kolbuszowa, stolica powiatu, prawa miejskie uzyskała w 1690 r. Położona jest nad rzeką Nil, dopływem Przyrwy. Najstarsze wzmianki o miejscowościach w Powiecie Kolbuszowskim to: Ranizów (1409), Cmolas (1422), Kolbuszowa (1516).

2.2. Ogólna charakterystyka Powiatu Kolbuszowskiego

Powiat Kolbuszowski położony jest w południowo-wschodniej Polsce, w północnej części Województwa Podkarpackiego. W jego skład wchodzi 1 gmina miejsko-wiejska i 5 gmin wiejskich. Graniczy z powiatami: mieleckim, tarnobrzeskim, stalowowolskim, nizańskim, rzeszowskim i ropczycko-sędziszowskim. Powiat znajduje się szlaku drogi krajowej nr 9 Rzeszów–Radom. Stolica Powiatu Kolbuszowa leży w odległości 32 km od stolicy regionu – Rzeszowa. Stanowi podwęzeł komunikacyjny, gdzie rozchodzą się drogi w kierunku na Warszawę i Mielec. Liczba ludności Powiatu wynosi 60 741 mieszkańców (na 31.12.2005 r.). Całość jego powierzchni leży w Kotlinie Sandomierskiej na Płaskowyżu Kolbuszowskim. Powiat ten jest *sercem* Puszczy Sandomierskiej.

Tabela 2

PODSTAWOWE DANE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

Miasto, gmina, powiat	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców	Liczba sołectw	Ilość podmiotów gospodarczych
Kolbuszowa miasto	7,9	9179	–	762
Kolbuszowa wieś	162,6	15 285	14	552
Miasto i Gmina Kolbuszowa	171,5	24 464	14+miasto	1 314
Gm. Majdan Królewski	155,8	9 636	7	303
Gm. Cmolas	134,0	7 202	10	242
Gm. Ranizów	96,8	7 169	8	189
Gm. Dzikowiec	121,6	6 481	9	149
Gm. Niwiska	95,0	5 789	9	151
Powiat Kolbuszowski	774,7	60 741	57+miasto	2 348

2.3. Otoczenie Powiatu Kolbuszowskiego

Na potrzeby niniejszej Strategii dokonano próby określenia potencjału rozwojowego Powiatu Kolbuszowskiego i powiatów sąsiednich. Potencjał każdego z powiatów określono jako iloczyn powierzchni powiatu przez liczbę ludności i wskaźnik HDI. Wskaźnik HDI (Human Development Index) to wskaźnik rozwoju społecznego, określany przez Organizację Narodów Zjednoczonych od 1993 r. Do jego obliczenia wykorzystywane są następujące podstawowe wskaźniki cząstkowe:

- oczekiwana długość życia przy narodzeniu
- średnia ważona osób dorosłych (od 15 roku życia umiejących czytać i pisać) oraz odsetek scholaryzacji na wszystkich poziomach edukacji (inaczej wskaźnik dostępu do trzech poziomów szkolnictwa, od podstawowego do wyższego)
- poziom analfabetyzmu
- produkt PKB *per capita*
- liczba łóżek szpitalnych na 1000 mieszkańców.

Dla wszystkich powiatów przyjęto wskaźnik HDI na poziomie 0,680, tj. ogólny dla Województwa Podkarpackiego, co stawia analizowane powiaty w rzędzie średnio rozwiniętych.

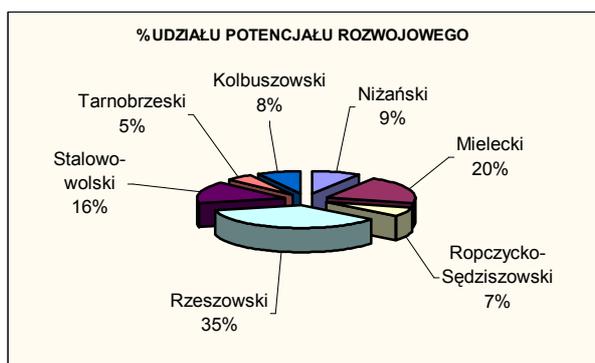
Tabela 3

POTENCJAŁ ROZWOJOWY POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO I POWIATÓW SĄSIEDNIICH

Powiaty	Powierzchnia	Ludność	HDI	Potencjał rozwojowy	% udziału
Kolbuszowski	774	61 437	0,680	32,336	8,09
Mielecki	880	133 255	0,680	79,740	19,94
Niżański	786	67 065	0,680	35,845	8,96
Ropczycko-Sędziszowski	549	71 218	0,680	26,587	6,65
Rzeszowski	1 219	173 774	0,680	144,045	36,03
Stalowowolski	833	109 914	0,680	62,260	15,57
Tarnobrzeski	520	53 790	0,680	19,020	4,76
Ogółem	5 561	670 448	0,680	399,833	100,00

Opracowanie własne, 2006 r.

Największy potencjał rozwojowy widoczny jest w Powiecie Rzeszowskim, następnie w Mieleckim, Stalowowolskim i Niżańskim. Mniejszym potencjałem dysponuje Powiat Ropczycko-Sędziszowski, zaś najsłabszym – Tarnobrzeski.

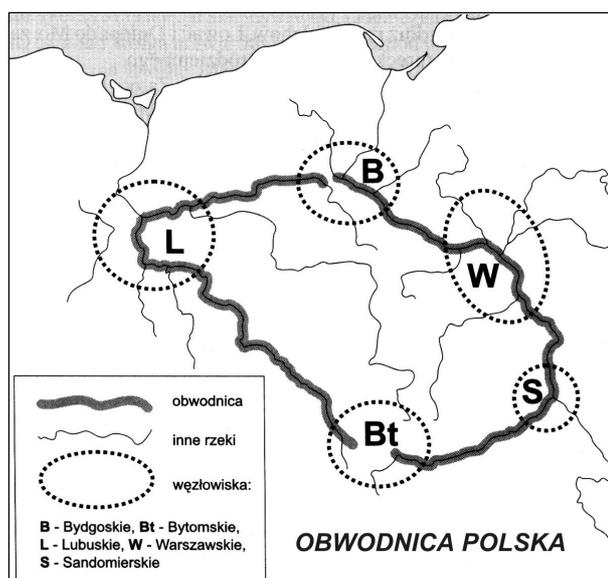
Godne zauważenia są inicjatywy społeczno-gospodarcze w sąsiednich powiatach.

2.3.1. Specjalna Strefa Ekonomiczna EURO-PARK MIELEC

W wyniku kryzysu w 1992 r. Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego PZL-Mielec rozpoczął się proces restrukturyzacyjny tego przedsiębiorstwa. Odpowiedzią na dramatyczną sytuację miasta (wysokie bezrobocie, zbędny majątek produkcyjny, brak ofert na rynku pracy) był pomysł utworzenia strefy ekonomicznej. W 1994 r. Sejm RP przyjął ustawę „O specjalnych strefach ekonomicznych”. W 1995 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie o utworzeniu strefy ekonomicznej w Mielcu, rok później zaczęto wydawać zezwolenia na działalność w strefie. W latach 2001-2003 mielecka strefę poszerzono o podstrefy: w Gorcach, Dębicy, Sanoku, Leżajsku, Jarosławiu i Pustkowie. W 2004 r. 94 przedsiębiorstwa prowadziły już tutaj swoją działalność, o łącznym kapitale zainwestowanym w budowę i rozwój firm 2,1 mld złotych, tworząc 8 900 nowych miejsc pracy. W 2005 r. zainwestowany kapitał wzrósł do 2,2 mld złotych, a ilość miejsc pracy – do 10 983 osób zatrudnionych. Nadal widoczny jest rozwój strefy o następujące podstrefy: Laszki, Zagórz, Głódów Młp., Ostrów, Lubaczów, Rzeszów.

2.3.2. Koncepcja utworzenia aglomeracji „Czwórmieście Nisko-Stalowa Wola- Sandomierz-Tarnobrzeg”

W 2007 r. pojawiła się koncepcja utworzenia „Czwórmieścia”. Nawiązuje ona do istniejącego w poprzednich wiekach węzłowiska sandomierskiego na wewnętrznej obwodnicy Polski, będącej zwornikiem wszystkich ziem piastowskich, jak również w pewnej mierze do koncepcji Centralnego Okręgu Przemysłowego z 1936 r. Przesłankami utworzenia „Czwórmieścia” są wymienione ośrodki miejskie, które są i będą lokomotywami rozwoju gospodarczego. W koncepcji przyjęto, że im większy podmiot, tym większe znaczenie gospodarcze, społeczne

i polityczne. Większym łatwiej pozyskać kapitał na wspólne przedsięwzięcia. Utworzenie „Czwórmieścia” ma być elementem integrującym społeczności tych miast, w celu podniesienia poziomu ich życia i uzyskania przewag konkurencyjnych w stosunku do innych subregionów.

Za mocne strony tego przedsięwzięcia uznano:

- ❖ bliskie położenie ośrodków miejskich względem siebie
- ❖ ciekawe ukształtowanie krajobrazu (rzeki, lasy, stawy, pola, tereny miejskie – np. historyczny Sandomierz)
- ❖ połączenia drogowe (Warszawa, Lublin, Kraków, Przemyśl)
- ❖ połączenia kolejowe (Dębica, Rzeszów, Jarosław, Warszawa)
- ❖ wodne połączenia śródlądowe (Wisła, San)
- ❖ lokalne lotniska (Turbia)
- ❖ uzupełnianie się miast pod względem funkcji miejskich
- ❖ elementy jednoczące (Diecezja Sandomierska, Kotlina Sandomierska)
- ❖ strefa ekonomiczna
- ❖ dobre tradycje przemysłowe.

Za słabe strony „Czwórmieścia” uznano:

- niekorzystne położenie względem głównych korytarzy transportowych (drogowych i kolejowych)
- brak wyraźnego lidera
- słaba komunikacja transportu publicznego
- brak dużych i silnych ośrodków akademickich
- naleciałości z przeszłości (w przeszłości miasta te raczej konkurowały ze sobą niż współpracowały)
- położenie w różnych województwach (może to być też mocna strona – np. przenoszenie koncepcji do dwóch sąsiednich województw).

Szansami „Czwórmieścia” są:

- ❖ wspólne pozyskiwanie środków finansowych (w tym unijnych)
- ❖ wzmocnienie roli wszystkich miast w skali regionów i kraju
- ❖ szansa przyciągnięcia większego kapitału (w tym zagranicznego)
- ❖ szansa na szybszy wzrost i zwiększenie poziomu życia mieszkańców
- ❖ lepsze warunki dla rozwoju okalających obszarów wiejskich (suburbanizacja)
- ❖ polepszenie funkcji metropolitalnych (nauka, kultura, teatr, centra kongresowe itp.)

- ❖ tworzenie klastrów przemysłowych (klaster – specyficzna forma organizacji produkcji, polegająca na koncentracji w bliskiej przestrzeni elastycznych przedsiębiorstw, prowadzących komplementarną działalność gospodarczą; podmioty te równocześnie współpracują i konkurują ze sobą; posiadają także relacje z innymi instytucjami działającymi w danej sferze; podstawa powstania klastrów są kooperacyjne powiązania, występujące pomiędzy podmiotami, generujące procesy powstawania specyficznej wiedzy, oraz zwiększające zdolności adaptacyjne; klaster jest zatem ponadbranżowych formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy producentami, ich dostawcami i odbiorcami, instytucjami sektora nauki i techniki, charakteryzuje się intensywnymi przepływami informacji i wiedzy)

Twórcy koncepcji „Czwórmiasta Nisko-Stalowa Wola-Sandomierz-Tarnobrzeg” za największe zagrożenia tego pomysłu uznali:

- ✓ drenaż mózgow (najlepsi będą uciekali do większych ośrodków miejskich)
- ✓ środki inwestycyjne państwa na przyszłą perspektywę zostały w zasadzie podzielone
- ✓ niemożność „dogadania się” co do współpracy
- ✓ konkurencja ze strony innych ośrodków miejskich.

Koncepcja ta obejmuje wymieniane wyżej miasta oraz powiaty: sandomierski, stalowowlski, tarnobrzegi, nizański, o łącznej liczbie mieszkańców 521 tysięcy osób.

**PRZYTOCZONY MODEL PRZEDSIĘWZIĘĆ „CZWÓRMIASTA”
WINIEN BYĆ WYKORZYSTANY PRZY TWORZENIU
KOLBUSZOWSKIEGO PARKU PRZEMYSŁOWO-NAUKOWEGO**

2.3.3. Rzeszowski Obszar Metropolitalny (ROM)

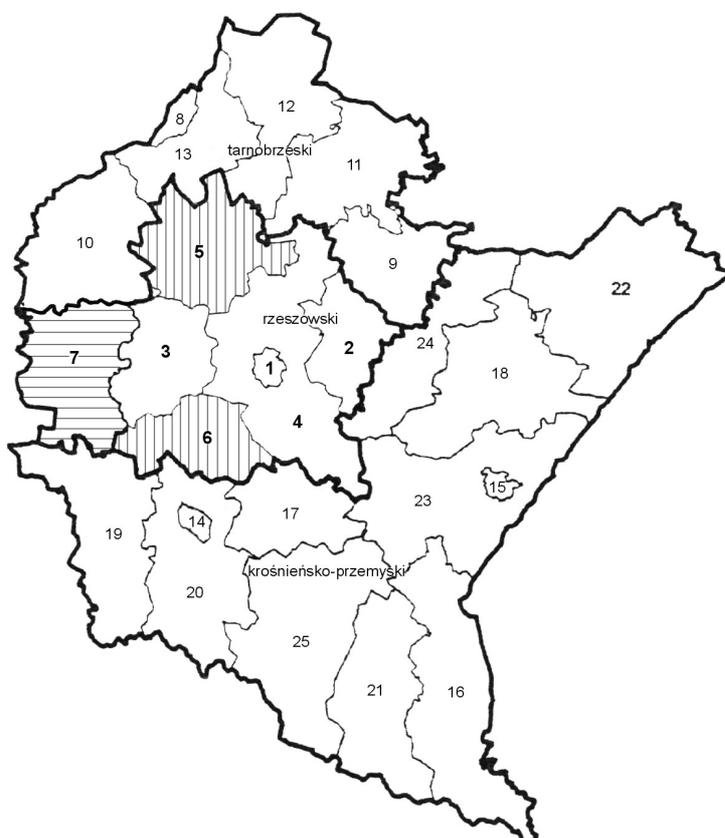
4 maja 2005 r. zostało podpisane „Porozumienie Partnerskie w sprawie Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego”. Sygnatariuszami byli: marszałek województwa podkarpackiego, prezydent miasta Rzeszowa, starostowie powiatów: dębickiego, łańcuckiego, ropczycko-sędziszowskiego, strzyżowskiego i kolbuszowskiego. Porozumienie to zawarto w celu utworzenia ROM-u w ramach województwa podkarpackiego, stawiając sobie zadanie połączenia wszystkich miast obszaru Teleinformatyczna siecią szerokopasmową, wypracowania wspólnej koncepcji planu zagospodarowania przestrzennego, jako elementu „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”, otwartego na migracje wewnętrzną i imigrację zagraniczną, a zarazem

eksponującą walory kulturowe i przyrodnicze. Za słuszne uznano również integrację służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe w ROM-ie, wspólną promocję w Europie, wypracowanie wspólnych projektów inwestycyjnych finansowanych przez Komisję Europejską podnoszących konkurencyjność ROM-u w UE. Na gruncie statystycznym wypracowano postulat uznania ROM jako statystycznego podregionu NUTS-3.

Przez obszar metropolitalny należy rozumieć silnie zurbanizowany układ osadniczy, o dużym stopniu integracji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, zdominowany przez jeden silny ośrodek wzrostu. W przypadku ROM-u takim ośrodkiem jest miasto Rzeszów. Obszar ten, poza terenami zurbanizowany, obejmuje również strefy niezbędne dla funkcjonowania jego podsystemów inżynierskich, komunikacyjnych oraz usługowych, a także przestrzenie, które stanowią z punktu widzenia przyrodniczego konieczne dla niego zaplecze ekologiczne przeznaczone na cele rekreacyjne, żywicielskie i klimatyczne.

**ZADANIA WYNIKAJĄCE Z DEFINICJI PRZYTOCZONEJ POWYŻEJ,
ZWŁASZCZA Z DRUGIEJ JEJ CZĘŚCI,
TO ZADANIA, KTÓRE POWINNY BYĆ WYPEŁNIONE
PRZEZ PODMIOTY POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO**

RZESZOWSKI OBSZAR METROPOLITALNY

Rozwój koncepcji w latach 2000-2005

1. Powiat Grodzki Rzeszów (2000)
2. Powiat Łańcucki (2000)
3. Powiat Ropczycko-Sędziszowski (2000)
4. Powiat Rzeszowski (2000)
5. Powiat Kolbuszowski (2004)
6. Powiat Strzyżowski (2004)
7. Powiat Dębicki (2005)

Rzeszowski Obszar Metropolitalny jest jednym z dwunastu obszarów metropolitalnych w Polsce. Jego obszar wynosi 3 050 km², który zamieszkuje 613 000 ludności. Jest jedynym, pod względem liczby mieszkańców, obszarem metropolitalnym. W jego skład wchodzi 6 powiatów ziemskich i 1 powiat grodzki, na które składa się 32 gminy wiejskie, 9 miejsko-wiejskich i 5 miast.

Polskie Obszary Metropolitalne – ROM wg delimitacji 2005 r.

Według „Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju”, obszar metropolitalny charakteryzuje się:

- wysoką jakością usług, instytucji i wyposażeniem materialnym
- wysokim potencjałem innowacyjnym w zakresie technicznym, ekonomicznym, społecznym, politycznym i kulturowym
- wysoka konkurencyjnością produkcji wyspecjalizowanych usług (w tym naukowo-badawczych, kulturowych) w wymiarze krajowym i międzynarodowym

- silnymi wewnętrznymi więzami współpracy gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej
- efektywnymi połączeniami z innymi metropoliami krajowymi i zagranicznymi – możliwymi dzięki dobremu z nimi skomunikowaniu
- wyjątkowością i specyfiką miejsca, jego atrakcyjnością w skali krajowej i międzynarodowej.

Obszar metropolitalny w całości wypełnia przypisane jemu funkcje, pełnione zarówno przez miasto rdzeniowe, jak i otaczające je jednostki samorządu terytorialnego – powiaty i gminy. Obszary wymagające podjęcia współpracy, tak przez jednostki samorządu terytorialnego, jak i podmioty gospodarcze, to:

- kompleksowy system zagospodarowania infrastrukturalnego ROM (spajanie tego obszaru sieciami infrastruktury komunikacyjnej w jednolity system transportu zbiorowego, główny układ komunikacyjny – drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne)
- ład przestrzenny (planowe rozlokowanie układu terenów zabudowy mieszkaniowej, aktywności gospodarczej, rekreacji i koncentracji usług)
- systemu edukacji i szkolnictwa (wspólna zintegrowana sieć szkół od szkoły podstawowej do szkoły wyższej)
- współpraca w zakresie pozyskiwania inwestorów, wspólna promocja i wspólne zdobywanie środków
- wspólny zasób usług medycznych, kulturalnych, turystycznych.

**POWIAT KOLBUSZOWSKI WINIEN AKTYWNIIE WŁĄCZYĆ SIĘ
W KREACJĘ RZESZOWSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO,
TAK W JEGO TWORZENIE, JAK I PODJĘTYCH MATERIALNYCH DZIAŁAŃ,
MAJĄC NA UWADZE SZANSE CYWILIZACYJNE
DLA OBECNEGO I PRZYSZŁYCH POKOLEŃ**

2.3.4. Międzynarodowy Port Lotniczy Rzeszów – Jasionka

W odległości 20 kilometrów od stolicy powiatu, miasta Kolbuszowa, a od południowych granic powiatu jeszcze bliżej, bo niespełna 8 kilometrów, znajduje się Międzynarodowy port Lotniczy Rzeszów-Jasionka. Rzeszowskie lotnisko dysponuje najnowszą, jedną z najdłuższych w Polsce, drogą startową o długości 3 200 m i szerokości 45 m, umożliwiającą przyjmowanie każdego typu samolotów, włączając w to największe samoloty szerokokadłubowe B-747. Brak przeszkód lotniczych w strefach podejścia do tego lotniska, wysokiej klasy

system pomocy świetlno-nawigacyjnych do lądowania, nowoczesna osłona meteorologiczna, czynią ten port lotniczy dostępnym dwadzieścia cztery godziny na dobę przez cały rok. Słabym punktem rzeszowskiego lotniska jest brak terminalu dla podróżnych. Linie lotnicze, wykorzystujące lotnisko w połączeniach krajowych i międzynarodowych, to Polskie Linie Lotnicze LOT i Ryaner, na liniach do: Bristol i Londyn (Anglia), Dublin (Irlandia), Nowy Jork (USA) i Warszawa. W 2006 r. lotnisko to obsłużyło 207 tysięcy pasażerów, co oznacza wzrost o 126% w porównaniu do 2005 r., kiedy to z usług rzeszowskiego lotniska skorzystało 92 tysięcy osób, co wg danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego uplasowało ten port na siódmym miejscu w kraju. Należy się spodziewać dalszego wzrostu liczby obsługiwanych pasażerów. Powiat Kolbuszowski powinien skorzystać z tego czynnika wzrostu i część przewidywanego lotniczego ruchu turystycznego z Europy Zachodniej skierować do obsługi na własnym terenie.

23 października 2006 r. została przekazana do użytku nowa droga do lotniska w Jasionce, umożliwiająca dojazd do terminalu drogą krajową nr 9, a tym samym Powiat Kolbuszowski uzyskał bardzo korzystne połączenie z tym lotniskiem. Dzięki tej inwestycji udostępnione zostaną także nowe tereny inwestycyjne w sąsiedztwie lotniska, gdzie ma powstać Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny.

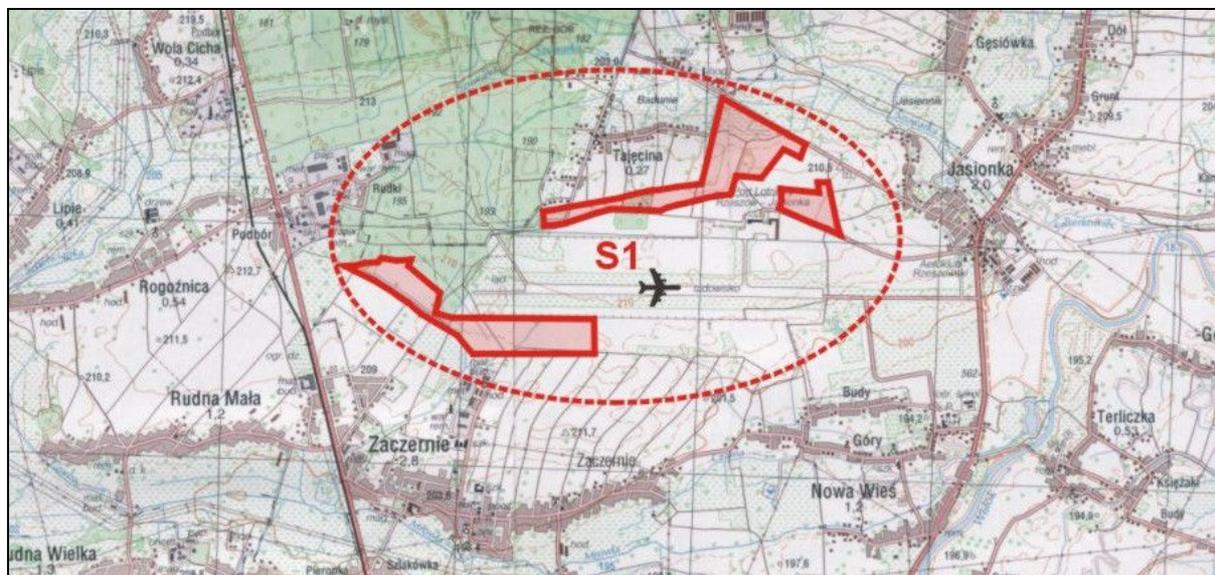
2.3.5. Podkarpacki Park Naukowo – Technologiczny (PPN-T)

W 2003 r. podpisane zostało porozumienie o utworzeniu PPN-T. Sygnatariuszami porozumienia są: Samorząd Województwa Podkarpackiego, Urząd Miasta Rzeszów, Starostwo Powiatowe w Rzeszowie, Politechnika Rzeszowska oraz Uniwersytet Rzeszowski. PPN-T ma być jednym z instrumentów podnoszenia konkurencyjności gospodarki, wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych oraz zarządzania zasobami wiedzy i kapitału. Misją Parku jest stymulowanie wielofunkcyjnego rozwoju województwa podkarpackiego w oparciu o idee innowacyjności i transferu technologii poprzez synergiczne wykorzystanie regionalnego potencjału naukowo-badawczego, gospodarczego oraz infrastrukturalnego. Jest to klasyczny przykład klastra, sterowany odgórnie przez władze publiczne (Podkarpacki Urząd Marszałkowski w Rzeszowie), jak to ma miejsce w regionach słabiej rozwiniętych. Celem jest przygotowanie infrastrukturalne terenów pod działalność, które umożliwiłoby lokalizację i rozwój firm innowacyjnych.

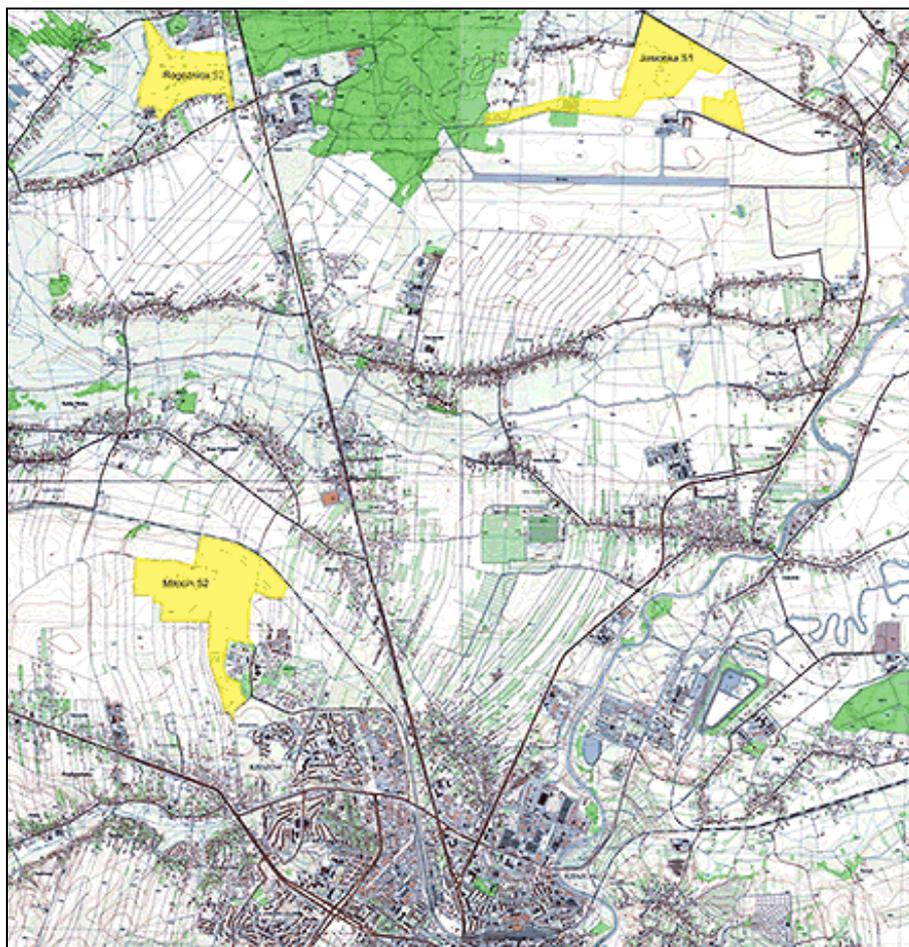
Klaster, ang. cluster, to specyficzna forma organizacji produkcji, polegającą na koncentracji w bliskiej przestrzeni elastycznych przedsiębiorstw, prowadzących komplementarną działalność gospodarczą. Podmioty te równocześnie współpracują i konkurują ze sobą, posiadają także relacje z innymi instytucjami działającymi w danej sferze. Podstawą powstania

klastera są kooperacyjne powiązania, występujące pomiędzy podmiotami, generujące procesy powstawania specyficznej wiedzy, oraz zwiększające zdolności adaptacyjne. Klaster jest zatem ponadbranżową siecią formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy producentami, ich dostawcami i odbiorcami, instytucjami sektora nauki i techniki, charakteryzuje się intensywnymi przepływami informacji i wiedzy.

PPN-K składa się z trzech stref (S1, S2, S3) o łącznej powierzchni terenu przeznaczonych dla potrzeb pierwszego etapu 123 ha, docelowo 400 ha. Najważniejsza z punktu widzenia Powiatu Kolbuszowskiego jest strefa S1, tzw. przylotniskowa. Zakłada się tutaj wykorzystanie znaczącego atutu jakim jest lotnisko o międzynarodowym standardzie. W promieniu 5 do 15 kilometrów od lotniska utworzona zostanie strefa inwestowania i prowadzenia działalności gospodarczej w szeroko pojętej branży lotniczej. Planowany jest rozwój na tym terenie przemysłu elektronicznego, elektromaszynowego i informatycznego, a także zaawansowanych technik szkolenia lotniczego. Naukową bazą dla tych branż będzie Politechnika Rzeszowska. Aktualnie trwają prace inwestycyjne w infrastrukturze liniowej i komunikacyjnej. Przewidywany czas przekazania strefy inwestorom to przełom lat 2008 i 2009.

Strefa S1 PPN-T przylotniskowa

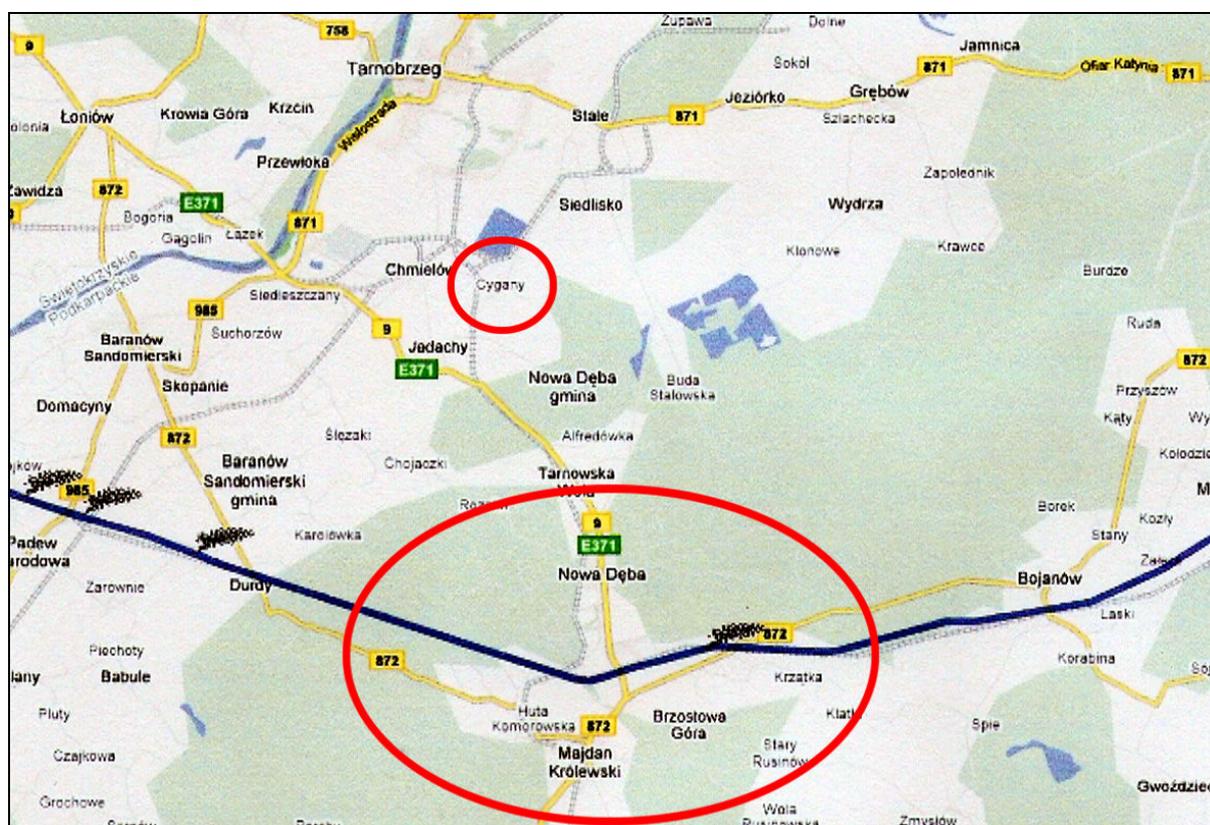
Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny – strefy rozwoju

**PO ZAGOSPODAROWANIU TERENY TE BĘDĄ MOGLY BYĆ RÓWNIEŻ
MIEJSCEM PRACY DLA CZĘŚCI MIESZKAŃCÓW POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO**

2.3.6. Linia Hutnicza Szerokotorowa (LHS)

Linia Hutnicza Szerokotorowa (dawna Linia Hutniczo-Siarkowa) przebiega przez teren Powiatu Kolbuszowskiego, w gminie Majdan Królewski. Jest to jeden tor o prześwicie 1 520 mm i długości w Polsce 394,65 km. Punktem początkowym jest most na rzece Bug (granica polsko-ukraińska - Gródek k. Hrubieszowa), punktem końcowym - stacja Sławków Płn. na Górnym Śląsku. Stacja ta przewidziana jest jako multimedialne centrum logistyczne z terminalem do obsługi tej linii. W opracowanej przez grupę ekspertów UE w 2003 r. koncepcji, zwanej komisją Karela van Mierta, centrum to znalazło się na liście priorytetowych projektów transportowych „mających duże znaczenie dla osiągnięcia przestrzennej spójności poszerzonej Unii.

Obsługująca gospodarczo linię kolejową spółka PKP LHS w Zamościu w sposób następujący przedstawia możliwości wykorzystania tej linii: *Po szerokim torze – bez przeładunku i przestawek wagonów w rejonach granicznych i zagranicą można przewozić przesyłki w imporcie i eksporcie do: wszystkich państw byłego ZSRR, w tym Mołdawii, Uzbekistanu oraz po magistrali transsyberyjskiej, nowym Jedwabnym Szlakiem poprzez Kazachstan do Chin (w szczególności regionu Urymchi), Afganistanu, Mongolii i Rumunii. Dzięki komunikacji przestawczej na stacji w Sędziszowie, na której odbywa się wymiana wózków szerokotorowych na normalnotorowe, i odwrotnie, możemy uczestniczyć w przewozach pomiędzy wyżej wymienionymi krajami z torami szerokimi, a normalnotorowymi kolejami w całej Europie, **BEZ KONIECZNOŚCI PRZEŁADOWYWANIA TOWARÓW!***

Przebieg linii LHS – węzeł komunikacyjny z drogą krajową nr 9 i drogą wojewódzką nr 872

W 2007 r. pojawił się pomysł budowy olbrzymiego terminalu przeładunkowego z bazą logistyczną i magazynami dla dziesiątków tysięcy kontenerów we wsi Cygany k. Nowej Dęby. Przedsięwzięcie to podjęła polsko-hiszańska firma Inver, która na ten cel zakupiła 263 ha terenów osadnika poflotacyjnego od Kopalni Siarki w Machowie. Centrum to, o sugestywnej nazwie „Wrota Europy”, obsługiwane byłoby przez łącznik do drogi krajowej nr 9. Wymagałoby to również budowy stacji przeładunkowej na linii LHS. Warto zaznaczyć, że z punktu widzenia całej przestrzeni europejskiej, organizowanej przez UE, wybrano właśnie ten obszar.

Mając na uwadze tworzący się Podkarpacki Park Naukowo-Technologiczny, nawet gdyby inicjatywa firmy Inver nie została zrealizowana, to i tak należałoby wybudować stację przeładunkową w północnej części Powiatu Kolbuszowskiego w miejscowości Krzątka do obsługi tworzącego się Parku. Jedyna stacja przeładunkowa na terenie województwa podkarpackiego znajduje się w Woli Baranowskiej i nie posiada dobrego skomunikowania z podstawowym układem komunikacyjnym województwa.

W 2006 r. przewieziono tym komunikacyjnym szlakiem blisko 6 mln ton towarów. Zarząd spółki planuje w 2011 r. wzrost przewożonej masy do 11 mln ton. Szlak ten ma służyć również do przewozów samochodów wysokotonażowych, jak i do obsługi pasażerskiej, mając także na uwadze zbliżające się piłkarskie Euro 2012.

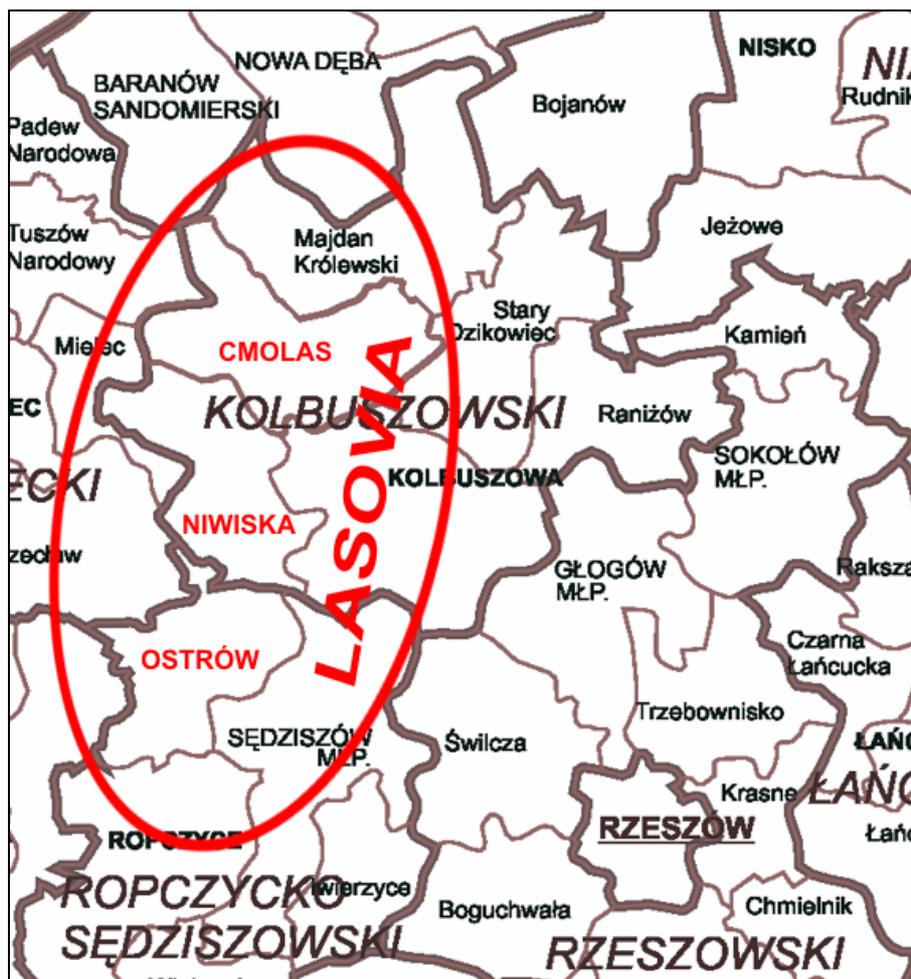
**ZADANIEM WŁADZ SAMORZĄDOWYCH WOJEWÓDZTWA I POWIATU
JEST PODJĘCIE ROZWOJU TEGO PUNKTU WZROSTU,
TAK ISTOTNEGO DLA PODKARPACIA I POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO**

2.3.7. Lokalna Grupa Działania LASOVIA

LGD LASOVIA jest stowarzyszeniem, które powstało końcem 2005 r. na obszarze przylegających do siebie gmin: Cmolas, Niwiska i Ostrów, administracyjnie przynależących do dwóch powiatów – kolbuszowskiego i ropczycko-sędziszowskiego. Końcem 2006 r. stowarzyszenie to zakwalifikowało się do programu pilotażowego LEADER. O wyborze gmin zdecydowało:

- spójność terytorialna,
- nawiązanie współpracy samorządów gmin,
- zbliżone wskaźniki rozwoju gospodarczego.

Celem stowarzyszenia jest podniesienie jakości życia i tworzenie nowych miejsc pracy. LASOVIA skupia gminy, które są liderami w dziedzinie realizacji projektów infrastrukturalnych na Podkarpaciu, a osiągnięcia gminy Cmolas i Ostrów doceniane są na forum krajowym. Stowarzyszenie swoim działaniem obejmuje obszar 315 km², z czego aż 251 km² to obszary leśne chronione, położone na terenie dawnej Puszczy Sandomierskiej. W gminach tych mieszka 21 tysięcy osób, w przeważającej części są to potomkowie grupy etnicznej Lasowiaków.

Wiodącym zagadnieniem, w działalności Stowarzyszenie, został wybrany program „Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich”, którego główne cele to:

- rozwój świadomości obywatelskiej, historycznej i kulturowej
- wspieranie lokalnych inicjatyw wspomagających rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości
- działanie na rzecz rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki
- ochrona dziedzictwa kulturowego
- promocja produktów regionalnych
- wspieranie inicjatyw na rzecz kierowania atrakcyjnej i zróżnicowanej oferty zagospodarowania wolnego czasu i rozwoju osobowego.

Programy przyjęte do realizacji przez GRD LASOVIA:

- opracowanie dokumentacji dotyczącej upowszechnienia radiowego dostępu do Internetu (sieć szerokopasmowa)
- przygotowanie analizy dotyczącej naturalnych źródeł energii odnawialnych

- projektowanie odnowy centrów wsi
- projektowanie miejsc biwakowo-rekreacyjnych
- projektowanie szlaków i ścieżek tematycznych w lasach puszczy Sandomierskiej
- opracowanie wspólnego kalendarza imprez kulturalnych i festynów (integracja)
- opracowanie wspólnej kompleksowej oferty inwestycyjnej
- przygotowanie strategii działania stowarzyszenia na lata 2007-2013
- przeprowadzenie szkoleń dla mieszkańców i członków stowarzyszenia.

Przewidywane działania promocyjne:

- promocja LASOVII w Internecie
- promocja lokalnych imprez w mediach i w mikroregionie
- produkcja filmu DVD oraz folderów promujących LASOVIĘ
- ustawienie tablic informacyjnych – witacze – promujących integralność i spójność gmin LASOVII
- przeprowadzenie multimedialnej kampanii w radiu, prasie i telewizji.

**LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA LASOVIA TO BARDZO DOBRY PRZYKŁAD
TWORZENIA ORGANIZMU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO
W POCZĄTKACH XXI WIEKU.
GODNY PRZYKŁAD DO NAŚLADOWANIA**

Warto zauważyć, że na terenie tego mikroregionu działa rozgłośnia radiowa „Twoje Radio Cmolasy” – ewenement na skalę krajową, oraz jedna z nielicznych na obszarach wiejskich w Polsce – kryta pływalnia.

4. POWIAT KOLBUSZOWSKI W STATYSTYCE

Podstawą opracowania tego rozdziału są przeprowadzone Spisy Powszechne w 2002 r., Ludności i Mieszkań oraz Spis Rolny. Zostały one przeprowadzone w dniach od 21 maja do 8 czerwca wg stanu w dniu 20 maja 2002 r. o godz. 24,00. Urząd Statystyczny w Rzeszowie opublikował dane, wynikające ze spisu, w latach 2003 i 2004, dlatego też informacje statystyczne przedstawiane w Strategii są najbardziej zbliżone do stanu rzeczywistego. Opracowane poniżej zestawienia zostały zredagowane przez autorów tego opracowania.

4.1. Ludność, gospodarstwa domowe i rodziny

LUDNOŚĆ OGÓLEM I WEDŁUG PŁCI

Tabela 4

Gminy i powiat	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Cmolas	7 783	3 977	3 906
Dzikowiec	6 510	3 333	3 177
Kolbuszowa	24 160	11 789	12 371
W tym miasto	9 016	4 380	4 636
Majdan Królewski	9 726	4 886	4 840
Niwiska	5 714	2 843	2 871
Raniżów	7 169	3 686	3 483
Powiat Kolbuszowski	62 062	30 514	30 648

LUDNOŚĆ WEDŁUG STANU CYWILNEGO, PRAWNEGO I PŁCI

Tabela 5

Gminy i powiat	Ogółem	Stan cywilny prawny				
		kawaler, panna	żonaty, zamężna	wdowiec, wdowa	rozwidziony, rozwiedziona	pozostały
Cmolas	6 015	1 948	3 453	561	38	15
Dzikowiec	5 025	1 735	2 786	455	20	29
Kolbuszowa	18 918	6 061	11 146	1 446	235	30
W tym miasto	7 194	2 339	4 301	412	134	8
Majdan Królewski	7 473	2 594	4 176	643	52	8
Niwiska	4 402	1 343	2 635	376	38	10
Raniżów	5 490	1 852	3 087	492	45	14
Powiat Kolbuszowski	47 323	15 533	27 283	3 973	428	106

LUDNOŚĆ W WIEKU 13 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

Tabela 6

Gminy i powiat	Ogółem	Poziom wykształcenia								
		wyższe	policealne	średnie			zasadnicze	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone	nieustalony
				razem	ogólnokształcące	zawodowe				
Cmolas	6 283	198	117	1 063	292	771	1 824	2 662	400	19
Dzikowiec	5 221	154	61	938	261	677	1 546	2 228	269	25
Kolbuszowa	19 786	1 504	857	5 546	1 648	3 898	4 795	6 185	815	84
W tym miasto	7 530	914	491	2 647	902	1 745	1 531	1 712	207	28
Majdan Królewski	7 812	313	112	1 477	460	1 017	2 329	3 294	275	12
Niwiska	4 592	147	70	789	162	627	1 536	1 749	292	9
Raniżów	5 756	210	117	1 139	285	852	1 588	2 247	428	27
Powiat Kolbuszowski	49 450	2 326	1 334	10 952	3 108	7 842	13 618	18 365	2 479	176

Tabela 7

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE WEDŁUG KATEGORII NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI I PŁCI

Gminy i powiat	Osoby niepełnosprawne								
	Ogółem			Prawnie			Tylko biologicznie		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Cmolas	1 050	520	530	698	399	299	352	121	231
Dzikowiec	660	366	294	538	313	225	122	53	69
Kolbuszowa	2 975	1 499	1 476	2 098	1 166	932	877	333	544
W tym miasto	1 000	520	480	775	430	345	225	90	135
Majdan Królewski	1 686	888	798	1 421	792	629	265	96	169
Niwiska	870	435	435	573	325	250	297	112	185
Raniżów	1 019	491	528	740	391	349	279	100	179
Powiat Kolbuszowski	8 260	4 199	4 061	6 068	3 386	2 684	841	905	1 512

Tabela 8

LUDNOŚĆ WEDŁUG OKRESU ZAMIESZKIWANIA

Gminy i powiat	Ogółem	Zamieszkała od urodzenia	Przybyła do miejscowości aktualnego zamieszkania			Nieustalono od kiedy mieszka
			razem	w latach		
				1988 i wcześniej	1989-2002	
Cmolas	7 883	6 582	1 292	756	536	9
Dzikowiec	6 510	5 343	1 152	792	360	15
Kolbuszowa	24 160	16 793	7 286	4 944	2 342	81
W tym miasto	9 016	4 881	4 115	2 954	1 161	20
Majdan Królewski	9 726	8 068	1 650	1 073	577	8
Niwiska	5 714	4 667	1 045	594	451	2
Raniżów	7 169	6 001	1 136	635	501	32
Powiat Kolbuszowski	61 162	47 454	13 561	8 794	4 767	147

Tabela 9

LUDNOŚĆ WEDŁUG GŁÓWNEGO ŹRÓDŁA UTRZYMANIA

Gminy i powiat	Ogółem	Utrzymująca się								na utrzymaniu	nie ustalono
		z pracy				z pozostałych źródeł					
		razem	najmniej	na rachunek własny	w swoim gospodar. rolnym	razem	w tym		z emerytury		
Cmolas	7 883	2 072	1 552	520	405	2 182	1 086	653	3 573	56	
Dzikowiec	6 510	2 158	1 054	1 104	1 037	1 656	985	483	2 628	68	
Kolbuszowa	24 160	7569	5 911	1 658	981	6 009	3 272	1 695	10 472	110	
W tym miasto	9 016	3 092	2 693	399	33	1 926	983	528	3 966	32	
Majdan Królewski	9 726	2427	1 778	649	519	2 716	1 084	1 164	4 564	19	
Niwiska	5 714	1613	1 058	555	468	1 626	831	515	2 468	7	
Raniżów	7 169	2287	1 353	934	814	1 988	1 162	612	2 843	51	
Powiat Kolbuszowski	61 162	18 126	12 706	5 420	4 224	16 177	8 420	5 122	26 548	311	

Tabela 10

LUDNOŚĆ WEDŁUG JĘZYKA UŻYWANE W DOMU

Gmina i powiat	Ogółem	Wyłącznie polski	Polski i niepolski
Cmolas	7 883	7 825	58
Dzikowiec	6 510	6 456	37
Kolbuszowa	24 160	23 826	302
W tym miasto	9 016	8 895	117
Majdan Królewski	9 726	9 616	104
Niwiska	5 714	5 673	41
Raniżów	7 169	7 126	32
Powiat Kolbuszowski	61 162	60 522	574

Tabela 11

LUDNOŚĆ WEDŁUG DEKLAROWANEJ NARODOWOŚCI

Gmina i powiat	Ogółem	Polska	Pozostała łącznie z nieustaloną
Cmolas	7 883	7 880	3
Dzikowiec	6 510	6 493	17
Kolbuszowa	24 160	24 107	53
W tym miasto	9 016	9 004	12
Majdan Królewski	9 726	9 713	13
Niwiska	5 714	5 713	1
Raniżów	7 169	7 158	11
Powiat Kolbuszowski	61 162	61 064	98

Tabela 12

LUDNOŚĆ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH Z UŻYTKOWANIEM GOSPODARSTWA ROLNEGO
WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH

Gmina i powiat	Ogółem	Powierzchnia użytków rolnych				
		do 1 ha	1-2	2-5	5-10	10 ha i więcej
Cmolas	5 942	503	705	2 769	1 794	171
Dzikowiec	5 302	275	642	2 074	1 994	317
Kolbuszowa	12 363	2 189	2 777	5 162	2 031	204
W tym miasto	1 645	545	543	443	95	19
Majdan Królewski	7 245	1 139	1 348	3 248	1 444	66
Niwiska	4 664	329	813	2 401	1 040	82
Raniżów	5 965	392	595	2 288	2 394	296
Powiat Kolbuszowski	41 481	4 827	6 880	17 942	10 697	1 136

Tabela 13

UŻYTKOWNICY GOSPODARSTW ROLNYCH WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH

Gmina i powiat	Ogółem	Powierzchnia użytków rolnych				
		do 1 ha	1-2	2-5	5-10	10 ha i więcej
Cmolas	1 408	131	175	663	404	35
Dzikowiec	1 144	82	144	445	411	62
Kolbuszowa	3 099	609	703	1 267	470	50
W tym miasto	432	153	138	113	22	6
Majdan Królewski	2 568	1 396	841	303	17	11
Niwiska	1 055	88	192	544	216	15
Raniżów	1 349	108	162	547	479	53
Powiat Kolbuszowski	10 623	2 414	2 217	3 769	1 997	226

Tabela 14

GOSPODARSTWA DOMOWE I LUDNOŚĆ WEDŁUG LICZBY OSÓB W GOSPODARSTWIE

Gmina i powiat	Gospodarstwa domowe ogółem	Gospodarstwa domowe wg liczby osób					Ludność w gosp. domowym		Przeciętna liczba osób w gosp. domowym	Przeciętna liczba osób w gosp. wieloosobowych
		1	2	3	4	5 i więcej	razem	5 i więcej osobowych		
Cmolas	2 010	338	306	264	343	759	7 841	4 727	3,90	4,49
Dzikowiec	1 561	236	221	206	225	673	6 510	4 314	4,17	4,74
Kolbuszowa	6 884	1 261	1 191	1 066	1 438	1 928	24 073	11 480	3,50	4,06
W tym miasto	2 779	567	477	487	629	619	9 003	3 505	3,24	3,81
Majdan Królewski	3 576	570	551	620	744	1 091	12 975	6 467	3,63	4,13
Niwiska	1 396	195	202	174	268	557	5 714	3 521	4,09	4,60
Raniżów	1 741	237	276	217	289	772	7 169	4 573	4,12	4,61
Powiat Kolbuszowski	17 168	2 838	2 749	2 550	3 311	5 780	64 282	35 082	3,90	4,44

Tabela 15

GOSPODARSTWA DOMOWE BEZ UŻYTKOWNIKA INDYWIDUALNEGO GOSPODARSTWA ROLNEGO

Gmina i powiat	Gospodarstwa domowe ogółem	Gospodarstwa domowe wg liczby osób					Ludność w gosp. domowym		Przeciętna liczba osób w gosp. domowym	Przeciętna liczba osób w gosp. wieloosobowych
		1	2	3	4	5 i więcej	razem	5 i więcej osobowych		
Cmolas	598	160	106	89	100	143	1 899	860	3,18	3,97
Dzikowiec	417	133	95	47	48	94	1 218	552	2,90	3,79
Kolbuszowa	2 347	523	419	418	509	478	7 358	2 707	3,14	3,75
Majdan Królewski	1 006	223	143	206	233	201	3 200	141	3,18	3,80
Niwiska	341	88	64	50	65	74	150	424	3,08	3,80
Raniżów	391	93	81	59	80	78	1 204	452	3,08	3,73
Powiat Kolbuszowski	5 100	1 221	910	872	1 039	1 068	15 029	5 136	3,09	3,81

Tabela 16

RODZINY Z DZIEĆMI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
WEDŁUG LICZBY DZIECI DO LAT 24 POZOSTAJĄCYCH NA UTRZYMANIU RODZINY

Gmina i powiat	Ogółem	Rodziny bez dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu	Rodziny wg liczby dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu					Liczba dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu		Liczba dzieci w rodzinie ogółem	Przeciętna liczba dzieci do lat 24 pozostających na utrzymaniu
			razem	1	2	3	4 i więcej	razem	4 i więcej dzieci		
Cmolas	1 591	391	1 200	375	399	248	178	2 755	838	3 674	2,30
Dzikowiec	1 304	379	925	290	289	209	137	2 156	661	3 123	2,33
Kolbuszowa	5 072	1 128	344	1 392	1 473	668	411	8 243	1 901	10 804	2,09
W tym miasto	1 945	363	1 582	604	600	261	117	3 127	504	3 951	1,98
Majdan Królewski	2 777	605	2 172	837	826	353	156	4 247	699	5 442	1,96
Niwiska	1 167	278	889	316	302	170	101	1 923	493	2 594	2,16
Raniżów	1 442	393	1 049	299	361	232	157	2 441	724	3 393	2,33
Powiat Kolbuszowski	13 353	3 174	6 579	3 510	3 652	1 883	1 140	21 765	5 316	29 030	2,28

Tabela 17

AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ

Gmina i powiat	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status na rynku pracy	Współczynnik aktywności zawod. w %	Wskaźnik zatrudnienia w %	Stopa bezrobocia w %
		razem	pracujący	bezrobotni					
Cmolas	6 015	3 281	2 614	667	2 296	438	58,8	46,9	20,3
Dzikowiec	5 025	2 587	2 183	404	1 708	730	60,2	50,8	15,6
Kolbuszowa	18 918	10 059	7 799	2 260	7 480	1 379	57,4	44,5	22,5
W tym miasto	7 194	3 724	2 750	974	2 910	560	56,1	41,5	26,2
Majdan Królewski	7 473	4 011	2 870	1 141	2 959	503	57,5	41,2	28,4
Niwiska	4 402	2 261	1 731	530	1 969	170	53,5	40,9	23,4
Raniżów	5 490	3 283	2 721	562	1 962	245	62,6	51,9	17,1
Powiat Kolbuszowski	47 323	25 482	19 918	5 564	18 374	3 465	58,33	46,0	21,2

Tabela 18

PRACUJĄCY W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WYŁĄCZNIE LUB GŁÓWNIEM W SWOIM GOSPODARSTWIE ROLNYM
WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH

Gmina i powiat	Ogółem	Grupy obszarowe			
		do 5 ha	5-10	10-15	15 ha i więcej
Cmolas	1 225	669	504	46	6
Dzikowiec	1 321	586	639	85	11
Kolbuszowa	2 002	1 365	572	57	9
W tym miasto	33	25	6	x	x
Majdan Królewski	1 215	807	394	14	x
Niwiska	706	436	245	22	3
Raniżów	1 328	563	665	77	23
Powiat Kolbuszowski	7 797	4 426	3 019	301	52

BEZROBOTNI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG OKRESU POSZUKIWANIA PRACY

Tabela 19

Gmina i powiat	Ogółem	Według okresu poszukiwania pracy			
		do 3 miesięcy włącznie	4-12	13 miesięcy i więcej	nieustalony
Cmolas	667	40	273	338	16
Dzikowiec	404	20	155	218	11
Kolbuszowa	2 260	201	989	1 051	19
W tym miasto	974	91	454	424	5
Majdan Królewski	1 141	90	438	597	16
Niwiska	530	42	210	275	3
Raniżów	562	44	256	255	7
Powiat Kolbuszowski	5 564	437	2 321	2 734	72

4.2. Zasoby mieszkaniowe

MIESZKANIA WEDŁUG RODZAJU PODMIOTÓW BĘDĄCYCH WŁAŚCICIELAMI

Tabela 20

Gmina i powiat	Ogółem mieszkań	Mieszkania stanowiące własność	
		osób fizycznych	pozostałych podmiotów
Cmolas	1 801	1 758	43
Dzikowiec	1 460	1 423	37
Kolbuszowa	6 057	5 138	919
W tym miasto	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	2 175	24
Niwiska	1 322	1 297	25
Raniżów	1 656	1 633	23
Powiat Kolbuszowski	14 495	13 424	1 071

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE WEDŁUG OKRESU BUDOWY BUDYNKÓW

Tabela 21

Gmina i powiat	Ogółem	Przed 1918	1918-1944	1945-1970	1971-1978	1979-1988	1989-2002
Cmolas	1 801	43	108	588	378	391	270
Dzikowiec	1 460	35	96	511	288	327	207
Kolbuszowa	6 057	137	341	1 878	1 298	1 271	1 072
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	26	112	781	431	486	349
Niwiska	1 322	13	74	578	202	207	214
Raniżów	1 656	37	127	570	259	347	297
Powiat Kolbuszowski	14 495	291	858	4 906	2 856	3 029	2 409

MIESZKANIA WEDŁUG LICZBY IZB

Tabela 22

Gmina i powiat	Ogółem	Mieszkania o liczbie izb					Izby	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
		Mieszkania						
		1	2	3	4	5 i więcej		
Cmolas	1 801	21	273	485	548	474	7 008	3,89
Dzikowiec	1 460	8	255	413	341	439	5 727	3,92
Kolbuszowa	6 057	74	699	1 613	1 747	1 923	24 589	4,06
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	15	247	590	661	685	8 894	4,05
Niwiska	1 322	9	204	309	307	412	5 264	3,98
Raniżów	1 656	25	225	446	378	582	6 694	4,04
Powiat Kolbuszowski	14 495	153	1 905	3 859	3 986	4 515	58 176	3,99

Tabela 23

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE WEDŁUG POWIERZCHNI UŻYTKOWEJ

Gmina i powiat	Mieszkania										Powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
	Ogółem	powierzchnia użytkowa w m ²										
		poniżej 30	30-39	40-49	50-59	60-79	80-99	100-119	120-199	200 i więcej		
Cmolas	1 801	72	66	141	139	433	413	294	211	32	148 906	82,70
Dzikowiec	1 460	31	41	76	129	275	316	297	242	53	135 326	92,70
Kolbuszowa	6 057	158	345	592	740	1 539	924	746	884	125	448 617	80,70
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	50	70	129	196	499	502	385	329	38	189 659	86,30
Niwiska	1 322	37	46	76	117	299	325	209	183	30	113 458	85,80
Raniżów	1 656	39	81	148	157	379	388	241	212	11	133 672	80,70
Powiat Kolbuszowski	14 495	387	649	1 162	1 478	3 424	2 868	2 172	2 061	289	1 169 638	84,82

Tabela 24

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W WODOCIĄG I USTĘP

Gmina i powiat	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w					
		wodociąg			ustęp splukiwany		
		razem	z sieci	lokalny	razem	z odprowadzeniem	
						do sieci	do urządzeń lokalnych
Cmolas	1 801	1 587	1 551	36	1 351	593	758
Dzikowiec	1 460	1 308	1 218	90	1 011	338	673
Kolbuszowa	6 057	5 535	5 063	472	5 150	1 981	3 169
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	2 071	1 830	241	1 681	566	1 115
Niwiska	1 322	1 218	1 216	2	982	0	982
Raniżów	1 656	1 504	1 452	52	1 191	293	898
Powiat Kolbuszowski	14 495	13 223	12 330	893	11 366	3 771	7 595

Tabela 25

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W ŁAZIENKĘ, CIEPLĄ WODĘ I GAZ

Gmina i powiat	Ogółem	W tym mieszkania wyposażone w						
		łazienkę	ciepłą wodę bieżącą				gaz	
			razem	ogrzewanie		z sieci	z butli	
				poza mieszkaniem	w mieszkaniu			
Cmolas	1 801	1 396	1 363	8	1 355	1 016	447	
Dzikowiec	1 460	1 055	1 080	x	1 080	359	827	
Kolbuszowa	6 057	5 226	5 245	73	5 172	4 615	809	
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	
Majdan Królewski	2 199	1 711	1 711	x	1 711	1 408	472	
Niwiska	1 322	1 115	1 030	x	1 030	869	249	
Raniżów	1 656	1 259	1 290	x	1 290	406	1 056	
Powiat Kolbuszowski	14 495	11 762	11 719	81	11 638	8 673	3 860	

Tabela 26

MIESZKANIA ZAMIESZKAŁE WEDŁUG SPOSOBU ICH OGRZEWANIA

Gmina i powiat	Ogółem	Centrale ogrzewanie		Piecze	Inne
		zbiorowe	indywidualne		
Cmolas	1 801	15	1 060	723	3
Dzikowiec	1 460	4	777	679	x
Kolbuszowa	6 057	1 133	3 374	1 531	19
W tym miasto	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 199	x	1 361	833	5
Niwiska	1 322	7	765	544	6
Raniżów	1 656	x	1 004	650	2
Powiat Kolbuszowski	14 495	1 159	8 341	4 960	35

Tabela 27

MIESZKANIA ZAMIESZKANE STAŁE WEDŁUG LICZBY OSÓB NA IZBĘ

Gmina i powiat	Ogółem	Mieszkania o liczbie osób na 1 izbę (bez izb wykorzystywanych wyłącznie do działalności gospodarczej)							Przeciętna liczba osób na 1 izbę
		poniżej 0,50	0,50-0,99	1,00	1,01-1,49	1,50-1,99	2,00-2,99	3,00 i więcej	
Cmolas	1 782	131	507	340	291	288	183	42	1,13
Dzikowiec	1 444	97	40	293	210	240	161	35	1,15
Kolbuszowa	5 987	614	2 090	1 138	930	689	441	84	0,99
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 184	157	666	420	368	309	217	46	1,10
Niwiska	1 311	82	444	238	205	176	132	34	1,09
Raniżów	1 648	131	521	318	276	209	154	39	1,08
Powiat Kolbuszowski	14 356	1 212	4 268	2 748	2 280	1 911	1 288	280	1,09

Tabela 28

GOSPODARSTWA DOMOWE WEDŁUG LICZBY IZB

(bez izb wykorzystywanych wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej)

Gmina i powiat	Ogółem	Mieszkania						Pomieszczenia nie będące mieszkaniami
		razem	liczba izb					
			1	2	3	4	5 i więcej	
Cmolas	2 010	2 007	21	277	525	620	564	3
Dzikowiec	1 561	1 560	7	253	448	364	488	x
Kolbuszowa	6 884	6 881	75	722	1 730	2 041	2 312	4
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	2 443	2 184	14	245	584	660	680	1
Niwiska	1 396	1 396	9	209	411	327	440	x
Raniżów	1 741	1 648	24	223	444	380	577	x
Powiat Kolbuszowski	16 035	15 676	151	1 931	4 145	4 396	5 061	8

Tabela 29

BUDYNKI MIESZKALNE ZAMIESZKANE WEDŁUG LICZBY MIESZKAŃ

Gmina i powiat	Ogółem	O liczbie mieszkań	
		1	2 i więcej
Cmolas	1 709	1 691	18
Dzikowiec	1 404	1 390	14
Kolbuszowa	4 744	4 632	112
W tym miasto	x	x	x
Majdan Królewski	2 153	2 145	8
Niwiska	1 269	1 250	19
Raniżów	1 602	1 589	13
Powiat Kolbuszowski	12 881	12 698	184

Tabela 30

BUDYNKI MIESZKALNE ZAMIESZKANE WEDŁUG WYPOSAŻENIA W INSTALACJE

Gmina i powiat	Ogółem	W tym wyposażone w								
		wodociągi			kanalizację				gaz z sieci	centralne ogrzewanie lokalne
		razem	z sieci	lokalny	razem	z odprowadzeniem				
						do sieci	do urządzenia lokalnego			
Cmolas	1 709	1 521	1 488	33	1 408	604	804	991	1 044	
Dzikowiec	1 404	1 256	1 168	88	1 076	329	747	351	748	
Kolbuszowa	4 744	4 272	3 818	454	4 130	935	3 195	3 468	3 296	
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Majdan Królewski	2 153	2 038	1 803	235	1 753	569	1 184	1 387	1 344	
Niwiska	1 269	1 177	1 175	2	1 035	0	1 035	838	745	
Raniżów	1 602	1 464	1 413	51	1 294	294	1 000	402	987	
Powiat Kolbuszowski	12 881	11 728	10 865	863	10 696	2 731	7 965	7 437	8 164	

4.3. Rolnictwo

CHARAKTERYSTYKA GOSPODARSTW ROLNYCH

Tabela 31

Gmina i powiat	Ogółem gospodarstw	Powierzchnia w ha			Gospodarstwa rolne prowadzące działalność pozarolniczą	
		ogólna	użytków rolnych	lasów i gruntów leśnych	Liczba gospodarstw	w % ogółu gospodarstw rolnych
Cmolas	1 592	7 546	6 176	949	232	14,6
Dzikowiec	1 247	6 843	5 722	721	98	7,9
Kolbuszowa	3 293	11 313	677	833	274	8,3
W tym miasto	234	524	446	39	x	x
Majdan Królewski	1 926	6 590	5 665	545	141	7,3
Niwiska	1 135	4 897	3 887	77	83	7,3
Raniżów	1 465	7 674	6 419	760	124	8,5
Powiat Kolbuszowski	10 892	45 387	28 992	3 924	952	8,9

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

Tabela 32

Gmina i powiat	Ogółem w ha	Użytki rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty	
		grunty orne				sady	łąki			pastwiska
		orne ogółem	w tym							
			odłogi	ugory						
Cmolas	7 546	3 598	1 182	801	41	1 828	709	949	421	
Dzikowiec	6 843	3 747	1 133	662	8	1 537	429	721	399	
Kolbuszowa	11 313	6 444	2 552	649	37	2 532	663	833	803	
W tym miasto	524	342	172	38	4	86	13	39	39	
Majdan Królewski	6 590	3 290	1 501	396	20	1 917	438	545	380	
Niwiska	4 897	2 488	1 045	201	8	1 102	289	737	272	
Raniżów	7 674	4 373	1 177	350	9	1 752	284	760	496	
Powiat Kolbuszowski	45 387	24 282	8 762	3 097	127	10 754	2 825	4 584	2 810	

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

Tabela 33

Gmina i powiat	Liczba gospodarstw	Powierzchnia w ha
Cmolas	1 128	1 615
Dzikowiec	895	1 952
Kolbuszowa	2 354	3 243
W tym miasto	x	x
Majdan Królewski	1 214	1 392
Niwiska	907	1 242
Raniżów	1 203	2 845
Powiat Kolbuszowski	7 701	12 289

POWIERZCHNIA ZASIEWÓW GŁÓWNYCH ZIEMIOPLÓDÓW

Tabela 34

Gmina i powiat	Ogółem	Zboża			Strączkowe jadalne na ziarno	Ziemniaki	Przemysłowe	Pastewne	Pozostałe	
		ogółem	w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi						ogółem	w tym warzywa
Cmolas	1 615	1 026	1 008	2	445	1	78	62	32	
Dzikowiec	1 952	1 459	1 437	x	448	2	22	21	9	
Kolbuszowa	3 243	2 280	2 249	1	805	4	95	58	28	
W tym miasto	132	104	103	x	23	x	1	4	2	
Majdan Królewski	1 392	950	913	2	404	1	8	27	14	
Niwiska	1 242	878	873	1	319	1	19	25	11	
Raniżów	2 845	2 096	2 082	x	566	1	63	120	17	
Powiat Kolbuszowski	12 421	8 793	8 665	6	3 010	10	286	317	113	

Tabela 35

POWIERZCHNIA UPRAW POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW DRZEW

Gmina i powiat	Powierzchnia ogółem w ha	Drzewa owocowe powierzchnia upraw w ha				
		jabłonie	grusze	śliwy	wiśnie	pozostałe (morele, brzoskwinie, orzechy włoskie)
Cmolas	27	21	1	2	1	1
Dzikowiec	8	6	1	1	x	x
Kolbuszowa	30	11	2	7	6	4
W tym miasto	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	16	9	2	1	1	3
Niwiska	6	2	x	2	x	2
Raniżów	6	4	x	1	1	x
Powiat Kolbuszowski	93	53	6	14	9	10

Tabela 36

POWIERZCHNIA UPRAWY POSZCZEGÓLNYCH GATUNKÓW KRZEWÓW OWOCOWYCH ORAZ PLANTACJI JAGODOWYCH

Gmina i powiat	Powierzchnia ogółem w ha	Krzewy owocowe i plantacje jagodowe powierzchnia upraw w ha			
		agrest	porzeczki	maliny	pozostałe (aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne)
Cmolas	13	1	3	3	6
Dzikowiec	1	x	1	x	x
Kolbuszowa	9	x	7	1	1
W tym miasto	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	4	x	2	x	2
Niwiska	2	x	x	x	2
Raniżów	3	x	x	x	3
Powiat Kolbuszowski	32	1	13	4	14

Tabela 37

ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH

Gmina i powiat	Bydło		Trzoda chlewna		Kozy	Konie	Króliki (samice)	Pozostałe zwierzęta futerkowe (samice)	Pnie pszczele	Drób
	ogółem	w tym krowy mleczne	ogółem	w tym lochy						
Cmolas	1 545	1 232	914	68	82	374	402	57	141	34 105
Dzikowiec	1 573	1 168	1 552	140	75	261	519	x	79	18 383
Kolbuszowa	2 627	1 924	3 538	373	172	634	854	95	306	90 910
W tym miasto	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Majdan Królewski	1 687	1 397	626	54	124	313	592	84	343	18 563
Niwiska	1 061	841	866	43	54	223	479	x	32	114 204
Raniżów	2 032	1 482	2 976	458	53	504	392	x	165	25 148
Powiat Kolbuszowski	10 525	8 044	10 472	1 136	560	2 309	3 238	236	1 066	301 313

4.4. Bezrobocie

Tabela 37

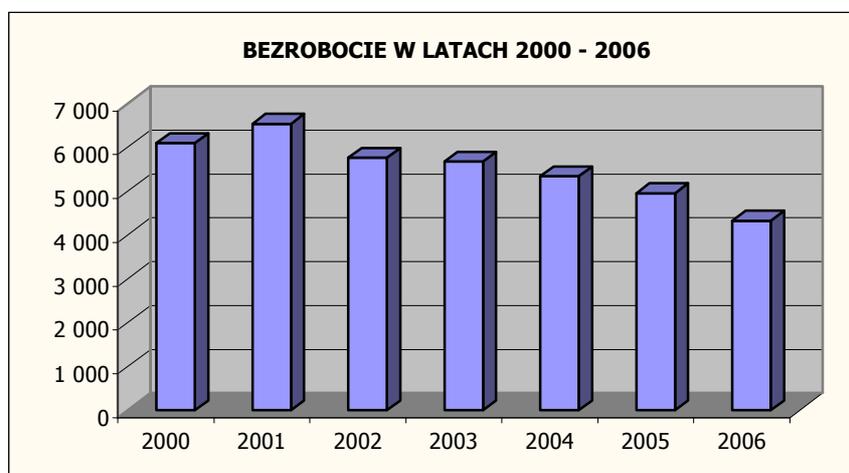
BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI W PUP KOLBUSZOWEJ – 2006 R.

Gmina i powiat	Ogółem	bezrobocie w %	kobiety	mężczyźni
Cmolas	547	12,63	300	247
Dzikowiec	414	9,56	209	205
Kolbuszowa	1 699	39,23	985	714
Majdan Królewski	852	19,67	456	396
Niwiska	377	8,70	216	161
Raniżów	442	10,21	216	226
Powiat Kolbuszowski	4 331	100,00	2 382	1 949

Tabela 38

BEZROBOTNI W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM W LATACH 2000 - 2006

Powiat	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Powiat Kolbuszowski	6 095	6 539	5 758	5 672	5 343	4 953	4 331

Na dzień 31 grudnia 2006 r. na ogólną liczbę bezrobotnych 4 331, liczba osób pracujących przed zarejestrowaniem wynosiła 3 093 osoby, w tym 662 kobiety, z czego 136 osób zostało zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Ilość osób, które nie pracowały przed zarejestrowaniem wynosiła 1 238, w tym 720 kobiet, co stanowi 28,58% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Z powyższych danych wynika, że w Powiecie Kolbuszowskim brakuje ok. 3 tysięcy miejsc pracy, przy założeniu, że 25% bezrobotnych nie podejmie pracy z różnych przyczyn.

4.5. Emigracja

Przeprowadzone w 2007 r. badania Głównego Urzędu Statystycznego określają emigrację, w przeważającej części zarobkową, na 5,3% ludności Polski. Posługując się tym wskaźnikiem, daje to ubytek ludności powiatu Kolbuszowskiego ok. 3 200 osób. Jeśli do roku 2004 emigracja w przeważającej części była wahadłowa, to po przystąpieniu Polski do UE zaczyna się zarysowywać zjawisko przenoszenia „centrum interesów rodzinnych” do krajów nowego osiedlenia, co przekłada się na oderwanie tej części ludności od własnych korzeni. Tradycyjna emigracja z terenu Powiatu Kolbuszowskiego do Francji i Niemiec liczbę pracujących za granicą powiększa prawdopodobnie do 4 - 4,5 tys. mieszkańców.

Dwa aspekty emigracji zarobkowej:

1. Praca za granicą, poza faktem podniesienia swojego standardu życiowego, jest również nieformalnym źródłem przychodów, wydatkowanych na terenie Powiatu.
2. Osłabienie potencjału demograficznego i gospodarczego Powiatu przez wyjeżdżających. Państwa „starej Unii” poprawiły swój potencjał demograficzny kosztem nowych państw członkowskich. Zatem wbrew zapowiedziom, zwiększać się będzie nadal różnica pomiędzy „starymi” i nowymi członkami Unii, generując wzrost potencjałów rozwojowych na terenach państw „starej Unii”, zmniejszając jednocześnie możliwości rozwojowe nowych członków UE, w tym i Powiatu Kolbuszowskiego.

5. SŁUŻBA ZDROWIA

*Zdrowie to pełen dobrostan fizyczny, psychiczny, społeczny,
a nie wyłącznie brak niedomagania*

(wg Światowej Organizacji Zdrowia, 1948 r.)

*Zdrowie społeczeństwa ludzkiego jest to nie tylko brak choroby
oraz dobry stan zdrowia psychicznego i społecznego jednostek
składających się na dane społeczeństwo,*

ale również harmonijny rozwój naturalny ludności

oraz takie warunki otoczenia, które sprzyjają zdrowiu ludności

(Jan Karol Kostrzewski 1915-2005, twórca polskiej szkoły epidemiologicznej)

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego działa Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej. W jego skład wchodzi: Szpital, Poradnie Specjalistyczne, Pracownia Diagnostyczna, Stacja Pogotowia Ratunkowego (Dział Pomocy Doraźnej), Podstawowa Opieka Zdrowotna, Zakład Opiekuńczo-Leczniczy, Rehabilitacja AmbulATORYJNA.

5.1. Szpital Powiatowy

Większość oddziałów Szpitala im. Jana Pawła II umiejscowionych jest w budynku głównym przy ul. Grunwaldzkiej. Tu pacjentów przyjmuje:

- Izba Przyjęć
- Oddział Pediatryczny
- Oddział Internistyczny (wewnętrzny)
- Oddział Noworodkowy
- Oddział Ginekologiczno-Położniczy
- Oddział Chirurgii Ogólnej i Urologii
- Oddział Intensywnej Terapii.

Ponadto w budynku mieszczą się:

- Dział pomocy Doraźnej
- Dział Rehabilitacji AmbulATORYJNEJ
- Apteka Szpitalna
- Nocna i Świąteczna Opieki POZ

- Gabinety:
 - chirurgiczny
 - ortopedyczny
 - urologiczny
 - gastroenterologiczny wraz z pracownią endoskopii
- Dział Radiodiagnostyki (RTG, USG)
- Centralna Sterylizatornia
- Serologia
- Blok Operacyjny
- stolówka oraz bufet.

Oddział Nefrologii i Stacja Dializ znajduje w budynku przy ul. Kolejowej.

Szpital Powiatowy w Kolbuszowej w 2007 r. ma do dyspozycji pacjentów 276 łóżek łącznie; na poszczególnych oddziałach: Chirurgia Ogólna i Urologia – 50 łóżek, Dziecięcy (pulm. alergol.) – 30, Ginekologiczno-Położniczy – 36, Chorób Wewnętrznych – 50, Nefrologia i Dializoterapia – 30, Anestezjologia i Intensywna Terapia – 5, Noworodkowy – 20, Stanowiska dializacyjne w Oddziale Nefrologii i Dializoterapii – 15, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy – 40.

Tabela 39

LECZNICTWO SZPITALNE W LATACH 2004 - 2006

Rok	Pacjenci leczenia	Porody	Dializy	Zgony
2004	6 670	431	7 170	113
2005	5 945	406	7 443	132
2006	6 634	389	7 731	127
2004-2006	19 249	1 226	22 344	372

5.2. Poradnie Specjalistyczne i pracownie

Mieszkańcy Powiatu Kolbuszowskiego mogą korzystać ze specjalistycznej pomocy medycznej w Poradniach Specjalistycznych: Alergologicznej, Chirurgii Ogólnej, Diabetologicznej, Dermatologicznej, Gastroenterologicznej, Ginekologicznej, Chorób Płuc (Pulmonologiczna), Kardiologicznej, Leczenia Wad postawy, Nefrologicznej, Neurologicznej, Otolaryngologicznej, Reumatologicznej, Urazowo-Ortopedycznej, Urologicznej, Medycyny Pracy.

Istniejące pracownie: Centralne Laboratorium Analityczne, Centralna Sterylizatornia, Laboratorium Bakteriologiczne, Diagnostyki Urazowej, Ultrasonograficzna, Echokardiografii, Endoskopii, Audiometrii.

Przychodnia Nr 1 przy ul. Obrońców Pokoju ma dobre położenie, gdyż mieści się w kompleksie szpitalnym obok budynku administracyjnego i Zakładu Opiekuńczo-Lecznicy, z którym posiada połączenie przewiązkowe. Zlokalizowane są tu następujące poradnie: Dia-

betologiczna, Dermatologiczna, Ginekologiczna „K”, Kardiologiczna, Neurologiczna, Otolaryngologiczna, Reumatologiczna, Medycyny Pracy; ponadto Pracownia Audiometrii RTG, Laboratorium Bakteriologiczne.

Poradnia Pulmonologiczna zlokalizowana jest w Przychodni Nr 2 przy ul. Tyszkiewiczów, Poradnia Nefrologiczna – w kompleksie Stacji Dializ przy ul. Kolejowej, natomiast pozostałe poradnie i pracownie mieszczą się w budynku głównym szpitala przy ul. Grunwaldzkiej.

Tabela 40

LICZBA PACJENTÓW PRZYJĘTYCH W PRACOWNIACH SPECJALISTYCZNYCH W LATACH 2004 - 2006

Poradnia	2004	2005	2006	2004-2006
Alergologiczna	717	385	1 419	2 521
Chirurgiczna	9 369	9 560	10 716	29 645
Dermatologiczna	2 826	3 477	3 745	10 048
Diabetologiczna	1 866	2 096	1 996	5 958
Gastrologiczna	1 851	2 089	1 879	5 819
Ginekologiczna	6 160	7 172	7 123	20 455
Kardiologiczna	3 041	3 423	3 807	10 271
Nefrologiczna	1 965	2 108	2 307	6 380
Neurologiczna	3 638	3 924	3 914	11 476
Ortopedyczna	3 336	3 958	4 135	11 429
Otolaryngologiczna	3 325	3 105	2 292	8 722
Pulmonologiczna	2 713	2 830	2 913	8 456
Reumatologiczna	3 564	3 983	4 350	11 897
Urologiczna	2 026	2 063	2 119	6 208
Wad Postawy	x	x	451	451
Ogółem	48 401	52 178	55 172	
Ogółem we wszystkich pracowniach w latach 2004-2006				149 736

5.3. Podstawowa Opieka Zdrowotna

W skład Podstawowej Opieki Zdrowotnej przy Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej wchodzi: Zespół Lekarzy Rodzinnych w Przychodni Nr 1, Zespół Lekarzy Rodzinnych w Przychodni Nr 2, Ośrodek Zdrowia w: Cmolasie, Lipnicy, Mazurach, Niwiskach, Ostrowach Tuszowskich, Przedborzu, Raniszowie, Widełce, Wilczej Woli, Woli Raniszowskiej.

W gminnych i wiejskich ośrodkach zdrowia pacjentów przyjmują lekarze rodzinni. Liczbę udzielonych porad w poszczególnych ośrodkach zdrowia przedstawia poniższe zestawienie.

Tabela 41

LICZBA PACJENTÓW PRZYJĘTYCH W POSZCZEGÓLNYCH PLACÓWKACH POZ W 2006 R.

Nazwa ośrodka	Ilość przyjętych pacjentów
Przychodnia Rejonowa Nr 1 w Kolbuszowej	19 012
Przychodnia Rejonowa Nr 2 w Kolbuszowej	19 098
GOZ Cmolasy	11 798
GOZ Lipnica	3 991
GOZ Mazury	4 131
GOZ Niwiska	8 702
GOZ Ostrowy Tuszowskie	5 773
GOZ Przedbórz	3 805
GOZ Raniżów	12 281
GOZ Widelka	7 494
GOZ Wilcza Wola	4 412
GOZ Wola Raniżowska	5 655

Tabela 42

ILOŚĆ BADAŃ DIAGNOSTYCZNYCH
ZLECONYCH W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH DZIAŁALNOŚCI MEDYCZNEJ W 2006 R.

Rodzaj działalności medycznej	Laboratorium Analityczne	Laboratorium Bakteriologiczne	RTG
Oddziały szpitalne	90 273	3 971	5 212
Poradnie specjalistyczne	24 395	1 898	6 085
Podstawowa Opieka Zdrowotna	65 496	915	6 075
Ogółem	180 164	6 784	17 372

5.4. Słabe i mocne strony SP ZOZ

Na podstawie analiz i diagnoz określa się:

- „S” (Strengths) – „mocne strony” – uwarunkowania stanowiące silne strony SP ZOZ-u, które należy wykorzystywać sprzyjając będą osiągnięciu misji (strategii)
- „W” (Weaknesses) – „słabe strony” – uwarunkowania stanowiące słabe strony Zespołu, które należy wyeliminować (w miarę możliwości), aby nie utrudniały osiągnięcia misji
- „O” (Opportunities) – „szanse” – uwarunkowania zewnętrzne, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania Zespołu a mogą być traktowane jako szanse i przy odpowiednio podjętych działaniach wykorzystane jako czynniki sprzyjające rozwojowi Zakładu
- „T” (Threats) – „zagrożenia” – czynniki zewnętrzne zagrażające realizacji misji, których wpływ można osłabić poprzez odpowiednio podjęte działania.

Mocne strony

- Dobra lokalizacja
- Uregulowane stosunki własnościowe nieruchomości
- Profesjonalna kadra medyczna
- Kompleksowość usług w jednym zakładzie (Pogotowie, POZ, Specjalistyka, Szpital, Rehabilitacja)
- Własne zaplecze techniczne
- Możliwość rozbudowy Zakładu
- Własne źródło zasilania ciepłego
- Łatwa dostępność do korzystania z wysokospecjalistycznych badań w pobliskich dużych jednostkach medycznych (MR, KT, itp.)
- Zawansowane systemy informatyczne obsługujące działalność szpitala
- Profesjonalna kadra zarządzająca
- Uczestnictwo w programie Zintegrowane Ratownictwo Medyczne
- Własny transport sanitarny i techniczny

Słabe strony

- ✓ Trudności z pozyskaniem profesjonalnej kadry medycznej ze względu na małą atrakcyjność miasta
- ✓ Niedostateczna obsada lekarska OIŁ-u
- ✓ Konieczność przeprowadzenia remontów przy jednoczesnej pracy oddziałów (działów)
- ✓ Stare i wyeksploatowane niektóre obiekty i oddziały niespełniające wymogów sanitarnych i fachowych a wymagające kosztownych remontów i adaptacji
- ✓ Brak dodatkowego źródła zasilania w wodę
- ✓ Potrzeba utrzymywania kosztownego zaplecza technicznego ze względu na częste awarie starych instalacji
- ✓ Słabe możliwości finansowe (pomocowe) Organu Założycielskiego
- ✓ Wyeksploatowany sprzęt medyczny (głównie RTG)
- ✓ Brak klimatyzacji Szpitala.

Szanse

- Możliwość rozbudowy: na terenie Szpitala rozpoczęto budowę Szpitalnego Oddziału Ratunkowego

- Wdrożenie systemu jakości ISO 9001 – rozpoczęto końcem 2006 r.
- Liczne potencjalne źródła finansowania: środki UE
- Przekazanie większości ośrodków POZ wójtom z zachowaniem własności użytkownika części obiektów niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania lekarzy rodzinnych w ramach SP ZOZ-u
- Realizacja gotowych wniosków
 - a) wymiana dwóch wind szpitalnych
 - b) remont kapitalny bloku operacyjnego
 - c) remont kapitalny oddziału ginekologiczno-położniczego i noworodkowego
 - d) informatyzacja (wymiana sprzętu, unowocześnienie sieci komputerowej)

Zagrożenia

- ✓ Bliska odległość do dużych ośrodków medycznych – utrata potencjalnych pacjentów
- ✓ Stale rosnące koszty remontów i modernizacji infrastruktury technicznej
- ✓ Ryzyko przerw w działalności medycznej lub nawet jej zaprzestanie z powodu remontów i adaptacji pomieszczeń oraz awarii sprzętu medycznego
- ✓ Nie dostosowanie się do wymogów fachowych i sanitarnych do dnia 31 grudnia 2010 z powodu braku środków
- ✓ Osłabienie niektórych gałęzi działalności medycznej z powodu rozwijającej się wciąż prywatyzacji w służbie zdrowia
- ✓ Odpływ fachowej kadry medycznej do pobliskich większych ośrodków medycznych lub własnych NZOZ-ów.

5.5. Cele strategiczne i operacyjne SP ZOZ-u

Otwarte pozostaje pytanie: Jak odległy w czasie i jak złożony powinien być cel, aby nazwać go strategicznym, a jak bliski i konkretny żeby nazwać go operacyjnym. Nie da się precyzyjnie określić ram czasowych różnicujących działania strategiczne oraz operacyjne.

1. 1. Remont kapitalny Oddziału Ginekologii i Położnictwa z salą cięć i porodów
2. Remont kapitalny Bloku Operacyjnego
3. Wymiana (przebudowa) dwóch wind szpitalnych
4. Dokończenie budowy Szpitalnego Oddziału Ratunkowego
5. Dokończenie remontu Kuchni Szpitalnej i jej nowe wyposażenie

6. Dokończenie modernizacji Oddziału Dializoterapii i Nefrologii
7. Utworzenie pododdziału Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego
8. Uruchomienie Rehabilitacji Ambulatoryjnej w Przychodni Nr 2 (alternatywnie)
9. Przekazanie ośrodków zdrowia w terenie miejscowym władzom z zachowaniem własności powierzchni niezbędnej dla funkcjonowania POZ-tów
10. Doposażenie poszczególnych komórek w najważniejszy sprzęt i aparaturę medyczną
11. Wdrożenie systemu zarządzania jakością ISO 9001-2000

5.6. Misja SP ZOZ w Kolbuszowej

SP ZOZ w Kolbuszowej jest jednostką o zasięgu powiatowym (ponad powiatowym – Dializoterapia, ZOL), działającym na terenie Powiatu Kolbuszowskiego i miasta Kolbuszowa. Głównym zadaniem personelu Zespołu jest dbanie o zdrowie leczonych pacjentów i otaczanie ich opieką zdrowotną na najwyższym poziomie. Cały personel pracuje z poświęceniem, dbając o wysoką jakość usług medycznych. Tworzymy środowisko pracy, doceniając w nim każdego pracownika poprzez zapewnienie mu możliwości rozwoju i awansu. Nasz wysiłek skierowany jest również na rzetelne potencjalnych oszczędne zarządzanie zasobami Zespołu. Jako Zespół pragniemy wciąż poprawiać jakość naszej pracy, a co za tym idzie – usług medycznych przede wszystkim na rzecz społeczności lokalnej.

**REALIZACJA „PROGRAMU ROZWOJU SP ZOZ W KOLBUSZOWEJ”
POZWOLI SŁUŻBIE ZDROWIA POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO
STAĆ SIĘ KONKURENCYJNĄ
PRZY ZACHOWANIU KOMPLEKSOWOŚCI
ORAZ WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH
W CELU UTRZYMANIA DOBREGO STANU ZDROWIA
SPOŁECZNOŚCI POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO**

6. ŚRODOWISKO NATURALNE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

Powiat Kolbuszowski w całości położony jest na terenie dawnej Puszczy Sandomierskiej i posiada na swojej powierzchni 26 773 ha lasów, co stanowi 34,56% lesistości. Głównym bogactwem naturalnym Powiatu są właśnie lasy dawnej puszczy, rozciągającej się w widłach Wisły i Sanu. Jest to kompleks o powierzchni ponad 140 000 ha, który ulegał stopniowej degradacji przez setki lat poprzez karczunek, wypas bydła, wydobywania rudy darniowej i rozwiniętego smolarstwa. W okresie międzywojennym obszar Puszczy Sandomierskiej został znacznie uszczuplony przez budowę ośrodka przemysłu ciężkiego w Stalowej Woli, a po wojnie długie lata niszczone był związkami siarki emitowanymi przez zakłady Tarnobrzeskiego Okręgu Siarkowego. Obecny skład drzewostanu Puszczy Sandomierskiej znacznie odbiega od naturalnego, jedynie nad Sanem i w środkowej części zachowały się lasy pierwotne.

„Natura 2000” jest programem utworzenia w krajach Unii Europejskiej wspólnego systemu (sieci) obszarów objętych ochroną przyrody. Podstawą dla niego jest Dyrektywa Ptasia, Dyrektywa Siedliskowa (Habitatowi) oraz szereg innych rozporządzeń i dokumentów wykonawczych. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważa się za cenne i zagrożone w skali całej Europy i wymienia w załącznikach Dyrektyw.

Obszar „Natura 2000” został w Polsce wprowadzony w *Ustawie o ochronie przyrody* z 2004 r., w której Artykuł 25 mówi:

1. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:
 - 1) obszary specjalnej ochrony ptasiej
 - 2) specjalne obszary ochrony siedlisk.
2. Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych formami ochrony przyrody (wymienionych w ustawach).

W Polsce wyznaczono dotychczas 124 obszary ptasie oraz 364 obszary siedliskowe. Jednym z nich jest obszar Natura 2000 – Puszcza Sandomierska Typ Ostoi A, o powierzchni 129 115,6 ha, w znacznej części obejmujący powierzchnię Powiatu Kolbuszowskiego.

Obszar chroniony Puszcza Sandomierska obejmuje znaczną część jednego z większych kompleksów leśnych w Polsce, ciągnącego się południkowo na terenie Kotliny Sandomierskiej, pomiędzy Tarnobrzegiem i Stalową Wolą na północy i Rzeszowem na południu. Ze

względu na dominujące piaszczyste gleby bielcowe, rolnictwo pozostaje tu w dużym stopniu ekstensywne. Przepływające przez Puszcę rzeki (Łęg, Trześniówka, Przyrwa, Zyzoga) w znacznej części zachowały swój naturalny charakter. Na fragmencie północnej części obszaru znajduje się poligon wojskowy.

Według listy Dyrektywy Ptasiej stwierdzono tu występowanie 43 gatunków ptaków chronionych. Obszar jest cenny z punktu widzenia liczebności bociana czarnego, bociana białego, ptaków drapieżnych i derkacza – powyżej 1% populacji w Polsce. W przypadku kraski, podgorzałki i czapli białej obszar stanowi miejsce gniazdowania ponad 10% populacji tych gatunków w Polsce. Ponadto Obszar jest miejscem licznego występowania w okresie lęgowym świergotka polnego, lelka, dudka, dzięciołów (średniego, czarnego, białoszyjnego, zielonosiwego i zielonego), gąsiora, skowronka borowego, trzmielojada, jarzębatki, ortolana, potrzęsacza.

Według listy Dyrektywy Siedliskowej (Habitat) chronione gatunki ssaków to bóbr europejski, wydra i czasowo przebywający na terenie Obszaru – wilk.

Zagrożenia dotyczące Obszaru to przede wszystkim:

- osuszanie terenów podmokłych
- regulacja rzek
- nieuregulowana gospodarka odpadami
- ściekami, kłusownictwo
- fragmentacja ekosystemów rozbudowywana siecią dróg i presja motoryzacji
- chemizacja rolnictwa
- nieprawidłowa gospodarka ziemią
- zanieczyszczanie wód, powietrza i gleby w wyniku emisji z zakładów przemysłowych w Mielcu, Nisku, Stalowej Woli, Tarnobrzegu i Rzeszowie.

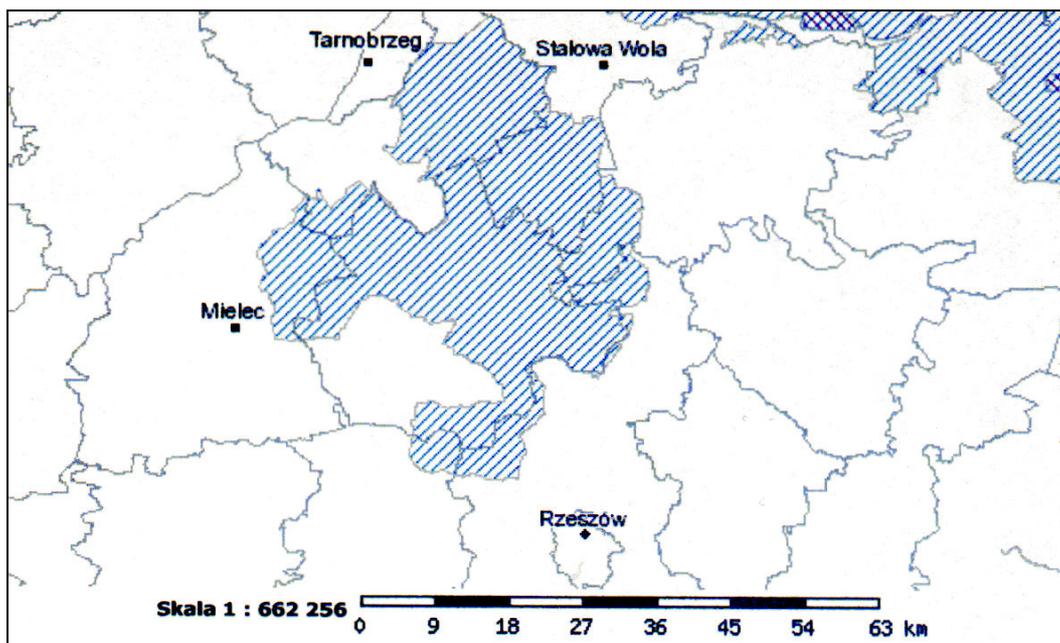
Przyjęte formy ochrony na terenie Puszczy Sandomierskiej to Rezerваты Przyrody:

- „Buczyna” w Cyrance na Płaskowyżu Kolbuszowskim (20,10 ha),
- „Jaźwiana Góra” (3,94 ha)
- „Paterami” (58,40 ha)
- „Zabłocie” (539,80 ha)

i Obszary Chronionego Krajobrazu

- Mielecko – Kolbuszowski – Głogowski OChK
- Sokołowsko – Wilczowolski OChK.

Projektowany jest również Park Krajobrazowy Puszczy Sandomierskiej.

Zasięg obszaru Natura 2000 – Puszcza Sandomierska

A co z ochroną obszarów poza siecią „Natura 2000”?

Dyrektywa nakazuje, *...tam gdzie państwa członkowskie uznają to za konieczne...*, promowanie takiego zagospodarowania terenów położonych pomiędzy terenami objętymi siecią, aby zachować ekologiczną spójność sieci. Dotyczy to przede wszystkim różnego typu korytarzy ekologicznych (np. dolin rzecznych), a także refugium, mogących stanowić obszary wyjściowe do przyszłej ekspansji gatunków (np. stawów czy wyspowych fragmentów zadrzewień o charakterze leśnym). Poza tym należy uwzględnić wpływ na obszary chronione w ramach sieci, zarówno inwestycji położonych na tych obszarach, jak i poza nimi.

Państwa członkowskie Wspólnoty Europejskiej są zobowiązane do prowadzenia monitoringu stanu ochrony siedlisk i gatunków.

**WYTYCZENIE OBSZARU NATURA 2000 – PUSZCZA SANDOMIERSKA
MUSI BYĆ UWZGLĘDNIONE W PODEJMOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘCIACH
PRZEZ OBECNE I PRZYSZŁE WŁADZE GMIN I POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO.
MUSI BYĆ TAKŻE BRANE POD UWAGĘ PRZEZ PODMIOTY GOSPODARCZE
JUŻ PROWADZĄCE TUTAJ DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ,
JAK I TE, KTÓRE CHCĄ INWESTOWAĆ NA TYM TERENIE.
OBSZAR NATURA 2000 – PUSZCZA SANDOMIERSKA
JEST SZCZEGÓLNYM WYZWANIEM DLA WSPÓŁCZESNYCH
I PRZESZŁYCH MIESZKAŃCÓW POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO**

7. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA

Powiat Kolbuszowski jest dobrze wyposażony w poszczególne rodzaje sieci, tj. sieć wodociągową, kanalizacyjną, gazową, elektroenergetyczną oraz telefoniczną. Znaczna część powiatu jest zgazyfikowana. W przeciągu trzech lat, wg GUS, długość sieci gazowej zwiększyła się o 7,9 km. Pomimo wzrostu odbiorców gazu w sieci (942), zaobserwowano zmniejszenie jego zużycia o 307 dm³.

Tabela 43

SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Rok	Sieć gazowa w km	Połączenia prowadzone do budynków mieszkalnych w tys.	Odbiorcy gazu z sieci	Zużycie gazu z sieci	
				ogółem w hm ³	na 1 mieszkańca w m ³
2003	779,5	9,6	11 492	5,9	97,3
2004	778,9	9,4	11 561	5,9	96,0

Sieć elektroenergetyczna, pokrywająca cały obszar Powiatu, jest w dyspozycji Zakładu Energetycznego S.A., który dystrybuuje energię elektryczną przy pomocy sieci rozdzielczej wysokiego napięcia, średniego napięcia oraz sieci rozdzielczej niskiego napięcia.

Sieć telefoniczna ulega ciągłej rozbudowie. Teren Powiatu obecnie obsługiwany jest przez TP S.A., ponadto znajduje się w zasięgu operatorów komórkowych: Plus GSM, Ery GSM oraz Centertela.

7.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Powiat Kolbuszowski leży w dorzeczu środkowej Wisły. W systemie zarządzania gospodarką wodną obszar Powiatu należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie.

Powiat położony jest w obrębie zlewni następujących rzek:

- zlewnia rzeki Łęg
- zlewnia rzeki Trześniówka
- zlewnia rzeki Tuszynka.

Oceniając wielkość zasobów wód powierzchniowych należy stwierdzić, iż Powiat Kolbuszowski cierpi na deficyt zasobów wód powierzchniowych.

Ujęcia wód podziemnych

Istniejące na terenie Powiatu Kolbuszowskiego ujęcia wody podziemnej pozwoliły na zwodociągowanie prawie całego powiatu. W tabeli poniżej zestawiono ujęcia wód podziemnych, z których rozprowadzono sieci wodociągowe na terenie gmin Powiatu.

Tabela 44

UJĘCIA WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO		
L. p.	Ujęcie	Odbiorcy
GMINA CMOLAS		
1.	ujęcie Cmolas	teren gmin Cmolas, Kolbuszowa, Dzikowiec
GMINA I MIASTO KOLBUSZOWA		
2.	ujęcie Widełka	teren gminy Kolbuszowa
GMINA MAJDAN KRÓLEWSKI		
3.	ujęcie Huta Komorowska	teren gminy Majdan królewski
GMINA NIWISKA		
4.	ujęcie Niwiska	teren gminy Niwiska
5.	ujęcie Przyłek	teren gminy Niwiska
GMINA RANIŻÓW		
6.	ujęcie Raniżów	teren gminy Raniżów

Oczyszczalnie ścieków

Według danych Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska (*Raport o stanie środowiska – rok 2005*) w Powiecie Kolbuszowskim funkcjonuje 7 oczyszczalni ścieków komunalnych. Są to oczyszczalnie biologiczne. Poniższa tabela jest zestawieniem tych oczyszczalni.

Tabela 45

OCZYSZCZALNIE KOMUNALNE NA TERENIE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO							
Nr	Lokalizacja oczyszczalni	Gmina	Rodzaj oczyszczalni	Projektowana przepustowość [m ³ /d]	Projektowane obciążenie oczyszczalni [RLM]	Odbiornik ścieków	Docelowy przedział [RLM]
1.	Raniżów	Raniżów	biologiczna	300	2 500	Lęg	>2 000 <15 000
2.	Trześć	Niwiska	biologiczna	220	1 467	Przyrwa	>2 000 <15 000
3.	Kolbuszowa	Kolbuszowa	biologiczna	2 794	18 000	Przyrwa	>15 000 <100 000
4.	Dzikowiec	Dzikowiec	biologiczna	207	618	Olszynka	>2 000 <15 000
5.	Cmolas	Cmolas	biologiczna	500	3 146	Przyrwa	>2 000 <15 000
6.	Majdan Królewski	Majdan królewski	biologiczna	650	5 360	Murynia	>2 000 <15 000
7.	Rusinów	Majdan Królewski	biologiczna	700	7 350	Murynia	>2 000 <15 000

Tabela 46

BILANS OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM								
Rok	Ścieki [dam ³]	Oczyszczone				Nieoczyszczone		
		razem [dam ³]	mechaniczne [%]	chemiczne i biologiczne [%]	z podwyższonym usuwaniem biogenów [%]	razem [dam ³]	w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną [dam ³]	ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%]
2003	642	627	10,4	84,5	5,1	15	12	27,8
2004	705	688	11,6	82,4	6,0	17	9	31,2
2005	751	741	11,6	80,4	8,0	10	10	35,0

7.2. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Zamierzenia Powiatu podjęte w „Programie Ochrony Środowiska” w zakresie infrastruktury kanalizacyjnej zostały w części zrealizowane. Zwiększona została długość sieci kanalizacyjnej w poszczególnych gminach, dokonano modernizacji oczyszczalni ścieków w Majdanie Królewskim oraz wybudowano w Rusinowie i Niwiskach.

Według danych GUS w Powiecie Kolbuszowskim w przeciągu trzech lat (2003–2005) długość sieci wodociągowej wzrosła o 1,5 km, zaś sieci kanalizacyjnej o 74,2 km. Zwiększyła się także ilość połączeń wodociągowych i kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych.

Przedstawione poniżej dane dotyczą długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w poszczególnych gminach Powiatu w latach 2003 i 2005 oraz ilości zużytej wody i wytwarzanych ścieków.

Tabela 47

WODOCIĄGI I KANALIZACJA W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM W LATACH 2003 I 2005

Gmina i powiat	Rok	Sieć w km		Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych		Ilość odprowadzanych ścieków z gospodarstw domowych [dam ³]
		wodociągowa rozdzielcza	kanalizacja	dam ³	na 1 mieszkańca [m ³]	
Cmolasy	2003	126,1	54,6	126,2	16,0	82,5
	2005	126,1	66,2	125,7	16,0	88,4
Dzikowiec	2003	86,0	19,2	90,0	13,8	37,6
	2005	86,0	44,5	89,1	12,7	50,0
Kolbuszowa w tym miasto	2003	162,2	22,6	514,1	21,1	321,7
	2005	169,7	42,4	512,6	21,0	332,9
Majdan Królewski	2003	144,4	44,6	119,2	12,3	116,5
	2005	142,6	105,8	139,7	14,5	162,0
Niwiska	2003	91,0	–	111,4	19,4	–
	2005	91,0	32,4	120,6	20,8	19,7
Raniszów	2003	21,7	24,7	163,4	22,6	32,6
	2005	90,3	50,0	140,0	19,4	59,8
Powiat Kolbuszowski	2003	631,4	165,7	1 123,8	18,3	590,9
	2005	699,2	341,3	1 127,7	18,4	712,9

Pomimo znacznej rozbudowy sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz oczyszczalni, potrzeby w tym zakresie w Powiecie są nadal duże.

7.3. Emisja zanieczyszczenia powietrza

O stanie jakości powietrza atmosferycznego na terenie Powiatu Kolbuszowskiego decydują takie czynniki jak:

- emisja zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych,
- emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych,

- przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń, szczególnie w przypadku spalania odpadów i paliw złej jakości.

W roku 2006, podobnie jak w latach poprzednich, do największych zakładów, z których emisja zanieczyszczeń decyduje o jakości powietrza w Powiecie należą: zakłady produkcji budowlanej (w Kupnie, w Hadykówce, PREFABET w Kolbuszowej), baza paliw „Petrotank” w Widelce, zakłady produkcji mebli i stolarskie, zakłady przemysłu spożywczego, zakłady komunalne (kotłownie, oczyszczalnie ścieków), zakłady utylizacyjne, składowiska odpadów, stacje paliw, inne zakłady i obiekty (Domy Pomocy Społecznej, szkoły, banki, urzędy itp.), kotłownie indywidualne w gospodarstwach domowych, szklarniach, fermy zwierząt i drobiu, komunikacja.

Opracowanie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego miało na celu przeciwdziałania zanieczyszczeniom, które polegać miało przede wszystkim na ograniczeniu emisji z głównych ich źródeł, z tzw. niskiej emisji sektora komunalnego, a także niezorganizowanej ze źródeł mobilnych (zanieczyszczenia komunikacyjne). Do tych działań zaliczono: modernizację obiektów użyteczności publicznej w zakresie zmiany źródeł energii cieplnej, edukację ekologiczną, poprawę nawierzchni dróg. Działania te są podejmowane na bieżąco w ramach posiadanych środków i możliwości prawnych. Będą one nadal realizowane w okresie obowiązywania Programu.

Według Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, zanieczyszczenia objęte programem badań na terenie województwa podkarpackiego w 2006 r., tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, ołów, ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, dwutlenek azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin), osiągały na terenie województwa, a tym samym na terenie Powiatu kolbuszowskiego, niskie wartości stężeń. Zarówno w kryterium ochrony zdrowia, jak i ochrony roślin nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących dla tych substancji wartości dopuszczalnych w powietrzu. Pozwoliło to na zakwalifikowanie wszystkich stref z terenu województwa podkarpackiego pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A.

7.4. Awary i klęski żywiołowe

W okresie sprawozdawczym w Powiecie Kolbuszowskim nie są znane informacje na temat awarii, Natomiast stwierdzano występowanie zjawisk, które można zakwalifikować jako klęski żywiołowe. Są to:

- podtopienia gruntów rolnych i budynków w gminie Raniżów
- susza na terenie gmin Majdan Królewski i Dzikowiec
- wymrożenie na terenie gminy Majdan Królewski.

7.5. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego w Widelce znajduje się stacja elektroenergetyczna. Przez obszar powiatu przebiegają linie elektroenergetyczne 750 kV, 400 kV i 220 kV. Funkcjonują również stacje elektroenergetyczne.

Ponadto w Powiecie występują jedynie małe źródła promieniowania elektromagnetycznego – stacje bazowe telefonii komórkowej, które przy stosowanych na terenie województwa podkarpackiego mocach nie wymagają tworzenia obszarów ograniczonego oddziaływania. Jednocześnie na terenie Powiatu, z uwagi na bliskość innych ośrodków nadawczych i ukształtowanie terenu, brak jest potrzeb rozwoju sieci nadawczych radiowych i telewizyjnych, które wymagałyby ustanawiania obszarów ograniczonego użytkowania.

Na terenie Powiatu nie było punktów pomiarowych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska poziomu promieniowania jonizującego, dlatego też nie możemy stwierdzić czy i gdzie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy.

Do najważniejszych zadań służących do poprawy stanu ochrony środowiska na terenie Powiatu można zaliczyć:

- rozbudowę sieci kanalizacyjnej
- modernizację i budowę oczyszczalni
- rozbudowę sieci wodociągowej
- przebudowę dróg
- termoizolację budynków użyteczności publicznej
- zmianę sposobu ogrzewania budynków użyteczności publicznej z węglowego na gazowy
- działalność edukacyjną.

BARDZO WAŻNYM CELEM POWIATU JEST DALSZA ROZBUDOWA SIECI KANALIZACYJNEJ ORAZ ROZBUDOWA I BUDOWA OCZYSZCZALNI NA JEGO TERENIE. ŚWIADOMOŚĆ EKOLOGICZNA MIESZKAŃCÓW POWIATU PRZYCZYNIĄ SIĘ DO RACJONALNEGO GOSPODAROWANIA ŚRODOWISKIEM I JEGO ZASOBAMI NATURALNYMI. DLATEGO TEŻ NALEŻY KONTYNUOWAĆ I PODEJMOWAĆ NOWE DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU KSZTAŁTOWANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW

8. GOSPODARKA ODPADAMI

Rodzaje odpadów wytwarzanych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego to:

- odpady komunalne z uwzględnieniem odpadów biodegradowanych
- odpady opakowaniowe
- odpady z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych
- odpady z infrastruktury drogowej
- opony
- odpady niebezpieczne, w tym: odpady wycofane z eksploatacji, sprzęt zużyty elektryczny i elektroniczny, PCV, azbest, odpady medyczne i weterynaryjne, oleje pracowane, baterie i akumulatory.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi, a także działania planistyczne w tym zakresie, zostały jednoznacznie przypisane samorządom gmin.

Ilość wytwarzanych odpadów w sektorze komunalnym (ze wszystkich źródeł, w tym małych i średnich przedsiębiorstw) zawiera poniższa tabela.

Tabela 48

ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH Z TERENU POWIATU
DO UNIESZKODLIWIENIA [MG/ROK]

L. p.	Odpady komunalne zmieszane (20 03 01)	2005	2006 stan faktyczny
1.	Cmolas	624,90	b.d.
2.	Kolbuszowa	4 605,00	4 008,00
3.	Majdan Królewski	452,00	575,00
4.	Niwiska	343,44	b.d.
5.	Raniżów	450,00	214,50
6.	Stary Dzikowiec	99,70	30,39
Razem		6 593,04	

Według danych z powiatowej ankiety do sprawozdania WPGO, ilość wytworzonych odpadów komunalnych przedstawiają się następująco:

Tabela 49

Gmina	Ilość w latach		
	2003 r.	2004 r.	2005 r.
odpady z gospodarstw			
Cmolas	480,20	520,50	642,90
Kolbuszowa	3 301,00	3 951,00	4 100,00
Majdan Królewski	160,64	277,86	309,00
Niwiska	249,10	322,60	343,44
Raniżów	200,00	352,00	360,00
Stary Dzikowiec	30,60	35,10	74,70
Razem	4 421,54	5 459,06	5 830,04
odpady z infrastruktury (obiekty użyteczności publicznej, zakłady pracy, sklepy itp.)			
Cmolas	–	–	–
Kolbuszowa	542,00	534,00	505,00
Majdan Królewski	–	–	–
Niwiska	–	–	–
Raniżów	75,00	25,00	25,00
Stary Dzikowiec	75,00	80,00	90,00
Razem	642,00	639,00	620,00
Odpady komunalne z obu źródeł, ogółem	5 063,54	6 098,06	6 450,04

Coroczny wzrost ilości zbieranych odpadów świadczy o zwiększającej się skuteczności tego procesu. Jednak zaniepokojenie budzi system selektywnej zbiórki, który nadal nie jest wystarczająco wydolny. I chociaż w obiektach infrastruktury wzrasta ten rodzaj zbiórki, to i tak wydaje się, że jest on wciąż zbyt mały.

Dane przekazane przez gminy są niepełne, dlatego też wyniki selektywnej zbiórki za lata 2003-2005 ograniczone zostały do zestawienia w tabeli poniżej.

Tabela 50

Wyszczególnienie	2003 r.	2004 r.	2005 r.
surowce wtórne			
Makulatura	1,30	9,62	8,28
Tworzywa sztuczne	1,30	17,00	17,33
Metale	6,00	145,20	117,90
Szkło	5,50	133,77	153,16
Tekstylia	4,00	4,10	3,60
Odpady organiczne (kuchenne)	0,50	0,40	0,40
Odpady organiczne (z pielęgnacji terenów zielonych)	0,50	0,40	0,40
Razem	19,10	310,49	301,07
odpady niebezpieczne			
Baterie	0,30	0,20	0,20
Farmaceutyki	x	x	x
Akumulatory	1,00	5,20	10,00
Świetłówki	x	0,01	0,01
Opakowania po olejach przepracowanych	0,50	0,03	0,30
Opakowania po farbach	0,30	x	x
Skasowane samochody (wraki), ilość sztuk	144	352	645
Meble	0,60	0,60	0,60
Sprzęt AGD i TV	x	x	x
Padłe zwierzęta	8,50	9,80	11,45

W latach 2003-2005 łączna ilość surowców wtórnych przekazanych do odzysku wyniosła ok. 900 ton.

8.1. Ilość i rodzaj odpadów poddawanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwienia

W latach 2003-2005, z terenu Powiatu skierowano na składowisko niespełna 20 tys. ton odpadów komunalnych niesegregowanych (zmieszanych, kod 20 03 01). Zostały one zdeponowane na składowiskach (wymienionych w dalszej części sprawozdania) i unieszkodliwione w procesie D 5 (składowanie na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne).

Pozostałe odpady, tj. wysegregowane surowce wtórne zostały przekazane do dalszego odzysku, stosownie do ich rodzaju: R 3 – plastik, makulatura; R 5 – szkło; R 4 – metal.

8.2. Istniejące systemy zbierania odpadów

Na terenie Powiatu stosuje się kombinowany system zbiórki odpadów:

- w zabudowie jednorodzinnej – pojemniki indywidualni i worki
- w zabudowie wielorodzinnej – pojemniki zbiorcze.

System zbiórki oraz stosowany tabor nie zmienił się istotnie w stosunku do poprzednich lat.

Tabela 51

SPOSÓB ZBIERANIA ODPADÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH

Wyszczególnienie	metoda główna	metoda uzupełniająca
Zabudowa jednorodzinna		
pojemnik indywidualny przy posesji	X	–
worki z posesji	X	–
kontenery zbiorcze (na wiele posesji)	X	–
inne (np. Gminne Punkty Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych („GPZON”), Mobilne Punkty Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych)	–	–
Zabudowa wielorodzinna	X	–
kontenery zbiorcze przy posesji	X	–
inne (np. Gminne Punkty Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych („GPZON”), Mobilne Punkty Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych)	–	–

Tabela zamieszczona poniżej pokazuje ilość mieszkańców objętych zbiórką, czyli mających dostęp do pojemników, w poszczególnych gminach.

Tabela 52

SZACUNKOWA ILOŚĆ MIESZKAŃCÓW OBJĘTYCH ZORGANIZOWANĄ ZBIÓRKĄ ODPADÓW KOMUNALNYCH [%]

Gmina	Rok			Średnio
	2003	2004	2005	
Cmolas	35	41	41	39
Kolbuszowa	49	55	65	56
Majdan Królewski	90	90	90	90
Niwiska	–	–	95	95
Stary Dzikowiec	90	50	75	72
Raniżów	85	90	95	90
średnio	75	71	78	75

8.3. Instalacje do odzysku i unieszkodliwiania odpadów

Działającą obecnie instalacją do unieszkodliwiania odpadów jest składowisko w Krzątce, Gmina Majdan Królewski.

Dane tego składowiska zamieszczono poniżej. Tabela ta uwzględnia także znajdujące się na terenie Powiatu zamknięte składowisko odpadów komunalnych w Kolbuszowej, będące obecnie w rekultywacji.

Na terenie Powiatu nie ma składowisk w projektowaniu lub w budowie.

Tabela 53

SKŁADOWISKA ODPADÓW ZNAJDUJĄCE SIĘ NA TERENIE POWIATU

Wyszczególnienie	Składowisko	
	czynne	w rekultywacji
Nazwa	gminne składowisko odpadów komunalnych	gminne składowisko odpadów komunalnych w Kolbuszowej
Właściciel	Gmina Majdan Królewski	Gmina Kolbuszowa
Zarządzający	Gminny Zakład Wodociągów, Kanalizacji i Oczyszczania	Zakład Usług Komunalnych w Kolbuszowej
Typ składowiska	komunalne (inne niż niebezpieczne i obojętne)	komunalne (inne niż niebezpieczne i obojętne)
Lokalizacja (miejscowość/gmina)	Krzątka, Gm. Majdan Król.	Kolbuszowa
Powierzchnia (ha)	0,25	b.d.
Pojemność docelowa (Mg)	2862	b.d.
Dotychczasowe nagromadzenie (Mg)	2653	b.d.
Rok zakończenia składowania	2009	2006
Rok zamknięcia	2010	

Poza wyżej wymienionymi składowiskami, na terenie Powiatu nie znajdują się inne instalacje do unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Nie ma też instalacji do odzysku odpadów z selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

Wytwarzane na terenie Powiatu odpady komunalne zmieszane w latach 2003-2005 wywożone były na składowiska w: Leżajsku, Kolbuszowej, Kozodrzy, Dynowie i Krzątce. Z tych składowisk tylko obiekty w Kolbuszowej i Krzątce położone są na terenie Powiatu. Brak jest jednak danych o ilościach odpadów deponowanych na składowiskach w Dynowie, Leżajsku, Kozodrzy. Nie podano też ilości odpadów deponowanych w Krzątce. Dlatego też nie da się dokładnie określić wielkości „eksportu” odpadów poza Powiat.

Obecnie, w związku z zamknięciem składowiska w Kolbuszowej, „eksport” odpadów jeszcze się powiększy – na terenie Powiatu pozostaną tylko odpady z gminy Majdan Królewski, które będą deponowane na składowisku w Krzątce.

Ponadto do instalacji zajmujących się przerobem tworzyw sztucznych były przywożone do odzysku („importowane”) odpady z poza Powiatu. Jednak dane ilościowe w tym zakresie nie zostały podane.

W zakresie gospodarki odpadami na terenie powiatu kolbuszowskiego można wysunąć następujące wnioski:

- system selektywnej zbiórki odpadów wymaga dalszej rozbudowy
- wciąż można zebrać jeszcze wiele surowców wtórnych
- trzeba też podjąć działania w zakresie zbiórki odpadów niebezpiecznych, wielkogabarytowych, budowlanych oraz biodegradowalnych
- należy dążyć do powołania jednego przedsiębiorstwa komunalnego, obsługującego cały powiat, posiadającego wyspecjalizowany sprzęt z dobrą organizacją odpowiadającą za prawidłową utylizację wszelkich odpadów

Należy jednak mieć na uwadze fakt, że działania w tym zakresie należą do kompetencji gmin, nie zaś powiatu.

**PRAWIDŁOWA GOSPODARKA ODPADAMI
TO CZYSTY, EKOLOGICZNY POWIAT,
SPRZYJAJĄCY ŚRODOWISKU NATURALNEMU
I LUDZIOM W NIM MIESZKAJĄCYCH**

9. EDUKACJA

Na terenie Powiatu Kolbuszowskiego występują wszystkie poziomy nauczania, począwszy od szkół podstawowych do studiów wyższych. Sieć szkół podstawowych i gimnazjów pokazana jest w poniższej tabeli.

Tabela 54

SIEĆ SZKÓŁ STOPNIA PODSTAWOWEGO I GIMNAZJALNEGO

Gmina	Sieć szkół		
	szkoły podstawowe	gimnazja	zespoły szkół
Cmolas	Cmolas, Hadykówka, Jagodnik, Ostrowy Baronowskie, Ostrowy Tuszowskie, Poręby Dymarskie,	Cmolas	
Dzikowiec	Mechowiec, Lepnica, Kopcie, Spie		Dzikowiec, Wilcza Wola
Kolbuszowa	Bukowiec, Domatków, Huta Przedborska, Kolbuszowa, Kolbuszowa Dolna, Kolbuszowa Górna, Kupno, Kłapówka, Nowa Wieś, Poręby Kupieńskie, Przedbórz, świerczów, Werynia, Widelka, Zarębki	Kolbuszowa Nr 1 Kolbuszowa nr 2	
Majdan Królewski	Brzostowa Góra, Huta Komorowska, Klatki, Komorów, Krzątka, Majdan Królewski, Wola Rusinowa	Majdan królewski	
Niwiska	Hucina, Hucisko, Kosowy, Niwiska, Przyłek, Siedlanka, Trześć	Niwiska	
Raniżów	Korczowiska, Mazury, Posuchy, Staniszewskie, Zielonka, filia w Porębach Wolskich	Raniżów	Raniżów, Wola Raniżowska
Powiat Kolbuszowski liczba szkół	45	6	4

Szkoły średnie:

- Liceum Ogólnokształcące im. Janka Bytnara w Kolbuszowej
- Zespół Szkół Technicznych im. Bohaterów Września 1939 w Kolbuszowej
- Zespół Szkół Agrotechniczno-Ekonomicznych im. Komisji Edukacji Narodowej w Weryni
- Centrum Kształcenia Praktycznego w Kolbuszowej
- Mielecka Szkoła Biznesu Policealne Studium Zawodowe dla Dorosłych w Kolbuszowej

Szkoły wyższe

- Uniwersytet Rzeszowski, Zamiejscowy Wydział Biotechnologii z siedzibą w Weryni

Istotnym osiągnięciem Powiatu Kolbuszowskiego w ostatnich latach (2002/2003) było otwarcie Instytut Biotechnologii Uniwersytetu Rzeszowskiego, który od 5 listopada 2005 r. przekształcony został w Zamiejscowy Wydział Biotechnologii UR. W jego skład wchodziły Zakłady: Biotechnologii, Ekotoksykologii, Fizjologii Roślin, Fizjologii i Rozrodu Zwierząt, Mikrobiologii, Katedra Genetyki, Pracownia Chemii, Ośrodek Dydaktyczno-Doświadczalny. Na Wydziale studiuje obecnie 220. studentów. W roku akademickim 2007/2008 wręczono indeksy 72. studentom pierwszego roku.

**JEDNĄ Z WIELU SZANS DLA ROZWOJU
WYDZIAŁU BIOTECHNOLOGII UR W WERYNI
JEST OBSZAR NATURA 2000 – PUSZCZA SANDOMIERSKA,
JAK I INNE OBSZARY UWZGLĘDNIAJĄCE DYREKTYWY PTASIA I SIEDLISKOWĄ
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

Możliwości edukacyjne dla młodzieży Powiatu Kolbuszowskiego realizowane są także w większych pobliskich ośrodkach akademickich, w szczególności w Rzeszowie, co w dostatecznym stopniu zabezpiecza realizację zainteresowań.

9.1. System bibliotek w Powiecie

Biblioteki publiczne Powiatu Kolbuszowskiego uzupełniają system edukacji lokalnej społeczności. Na koniec 2006 r. w poszczególnych gminach funkcjonowały następujące jednostki biblioteczne:

- Cmolas – 1 biblioteka , 3 filie
- Dzikowiec – 1 biblioteka, 3 filie
- Kolbuszowa – 1 biblioteka, 7 filii i 4 punkty biblioteczne
- Majdan Królewski – 1 biblioteka, 1 filia, 2 punkty biblioteczne
- Niwiska – 2 filie
- Ranizów – 1 biblioteka, 3 filie.

Łącznie w Powiecie czynnych jest 5 bibliotek, 19 filii i 6 punktów bibliotecznych.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Kolbuszowej, wraz ze swoimi placówkami, dysponuje księgozbiorem liczącym 316 126 tytułów. W bibliotece zarejestrowanych jest ogółem 10 472 czytelników. Średnia liczba czytelników na 100 mieszkańców Powiatu Kolbuszowskiego wynosi 16,7.

Na terenie Powiatu znajduje się również filia Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Rzeszowie, której księgozbiór liczy ok. 40 000 woluminów.

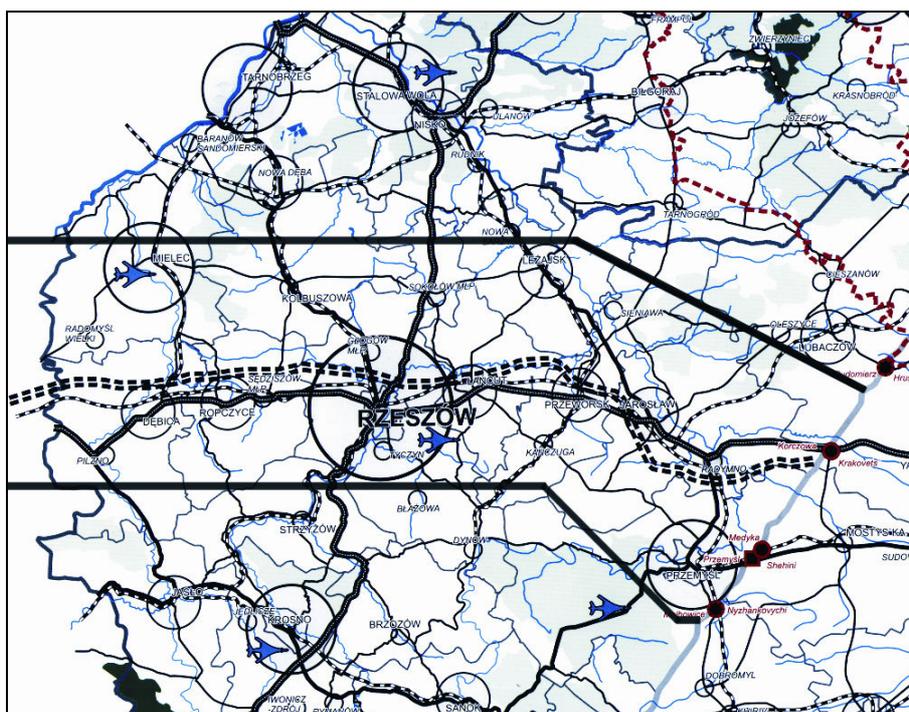
Oprócz wymienionych bibliotek, na terenie Powiatu Kolbuszowskiego w każdej szkole działa szkolna biblioteka, posiadająca mniejsze lub większe zbiory. Również Wydział Zamiejscowy Biotechnologii w Weryni prowadzi własny specjalistyczny księgozbiór dla potrzeb studentów.

10. DROGI W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM

Przez teren Powiatu Kolbuszowskiego południkowo przebiega droga krajowa nr 9, przy której położonych jest trzy z sześciu gmin Powiatu – Kolbuszowa, Cmolas, Majdan Królewski. Kolbuszowa połączona jest droga wojewódzką nr 987 z Sędziszowem Małopolskim. Przez nią też przechodzi droga wojewódzka nr 875, wyprowadzająca ruch na wschód w stronę Sokołowa Małopolskiego i Leżajska, na zachód w stronę Mielca. Już poza północną granicą Powiatu przebiega droga wojewódzka, łącząca Nisko, Nową Dębę, Baranów Sandomierski. Tak układ dróg – krajowych i wojewódzkich – zapewnia dobry układ komunikacyjny o powiązaniu średnio-dalekosiężny. Brakuje natomiast dobrego układu komunikacyjnego obsługującego Powiat Kolbuszowski w ruchu dalekosiężnym. Zaradzić temu mają budowa autostrady A4, jak również możliwość budowy mostu na Wiśle w okolicach Mielca, co pozwoliłoby na szersze gospodarcze kontakty:

- A4 – kraje Unii Europejskiej,
- most koło Mielca - powiązanie Powiatu z centrum Polski (Kielce, Łódź).

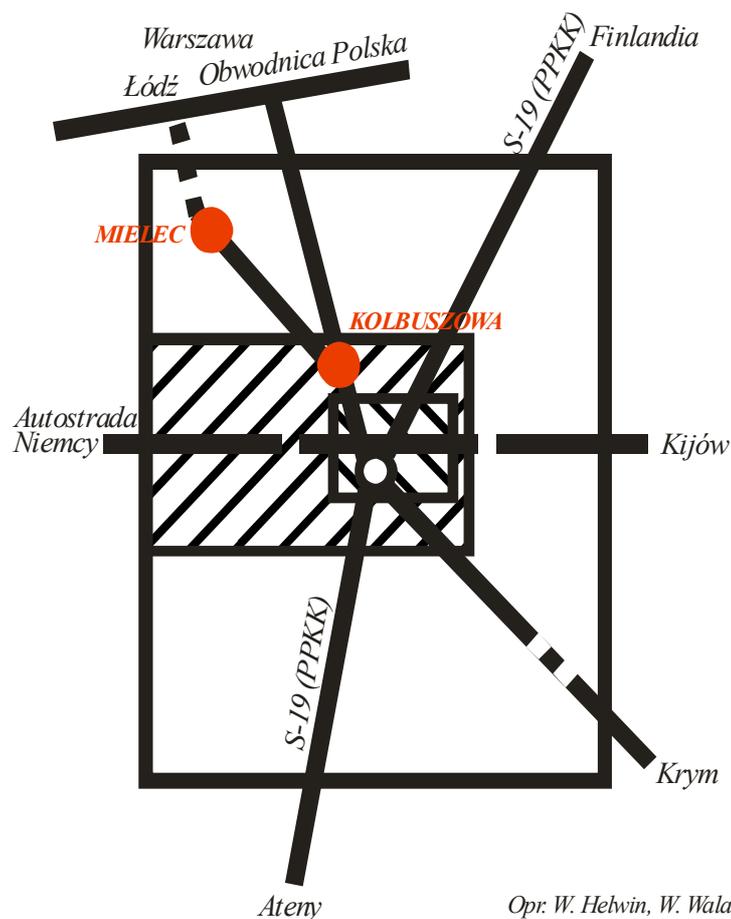
Oddziaływanie gospodarcze autostrady A4 na Rzeszowski Obszar Metropolitalny, w tym i na Powiat Kolbuszowski (średnio 30 km na północ i południe od osi autostrady), pokazuje mapka

Pas oddziaływania autostrady A4

Ten dwupięścieniowy układ miast, „złoty” zewnętrzny i „srebrny” wewnętrzny, pokazuje zwartość terytorialną i koncentryczną województwa podkarpackiego. Na „złotym” pierścieniu posadowione są miasta o znacznym potencjale demograficznym, zaś na „srebrnym” – miasta o mniejszym potencjale. Kolbuszowa, jako jedyne miasto „srebrnego” pierścienia, ma szansę znalezienia się w kluczowym położeniu podstawowego układu komunikacyjnego, łączącego „centrum” regionu z centralną Polską.

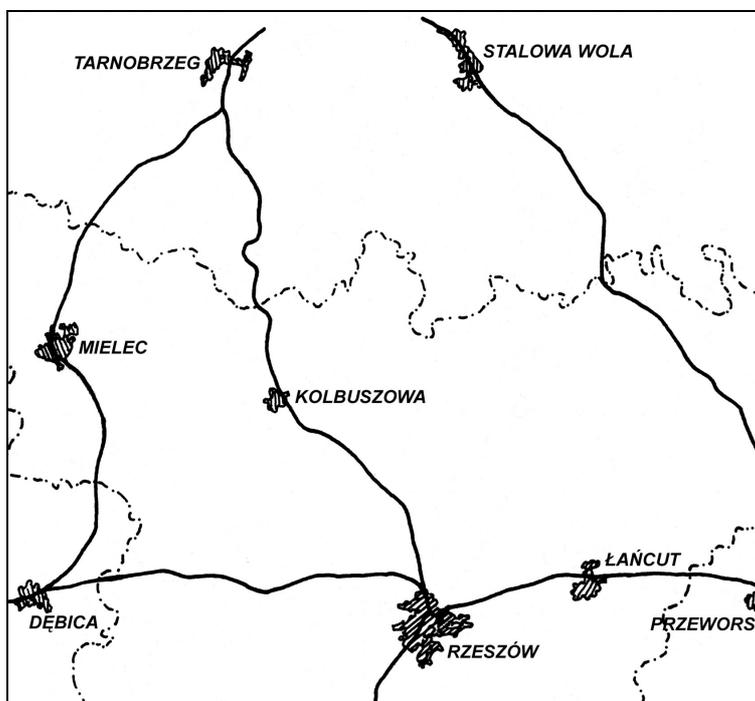
**SCHEMAT BLOKOWY
PODSTAWOWEGO UKŁADU KOMUNIKACJI KOŁOWEJ (DALEKOSIĘŻNEJ)
WOJEWÓDZTWA PODKARPACIEGO - PERSPEKTYWA**

Legenda

- Miasto Rzeszów wraz z nowymi terytoriami
- Aglomeracja Rzeszowska
- Rzeszowski Obszar Metropolitalny (ROM)
- Województwo Podkarpackie
- Drogi wymagające modernizacji
- Brakujące odcinki dróg w układzie komunikacyjnym
- PPKK Paneuropejski Południkowy Korytarz Komunikacyjny (Helsinki - Ateny)

10.1. Kolej w Powiecie Kolbuszowskim

Przez Powiat przebiega linia kolejowa Rzeszów – Tarnobrzeg (Ocice). Obecnie wykorzystywana jest do ruchu pasażerskiego tylko na odcinku Rzeszów – Kolbuszowa. Obsługa pasażerów na tym odcinku została wznowiona w 2006 r., po staraniach Rady Powiatu Kolbuszowskiego i parlamentarzystów Ziemi Kolbuszowskiej. Warto przypomnieć, że odcinek kolejowy Rzeszów-Kolbuszowa-Ocice, jako jedyny w obecnym całym województwie podkarpackim, został wybudowany po wojnie. Jego wytyczenie miało umożliwić mieszkańcom tego terenu połączenie ze stolicą województwa i uaktywnienie gospodarcze całego Powiatu.

Linia kolejowa nr 71 w przyszłości ma łączyć Rzeszów z Warszawą. W chwili obecnej jest modernizowana w taki sposób, aby pociągi po nowym torze mogły jeździć z prędkością maksymalną 100 km na godzinę. Po jej całkowitej modernizacji Powiat Kolbuszowski uzyska ekspresowe połączenie ze stolicą państwa, jak również z terenami południowej części regionu (linia pasażerska Warszawa-Zagórz przez Kolbuszową).

Oprócz obsługi pasażerskiej linia ta będzie mogła być wykorzystywana do przewozów towarowych, w szczególności paliw do bazy paliwowej Petro-Tank w Widelce z rafinerii położonych w północnej części Polski. Zaistnieje także możliwość połączenia z linią LHS.

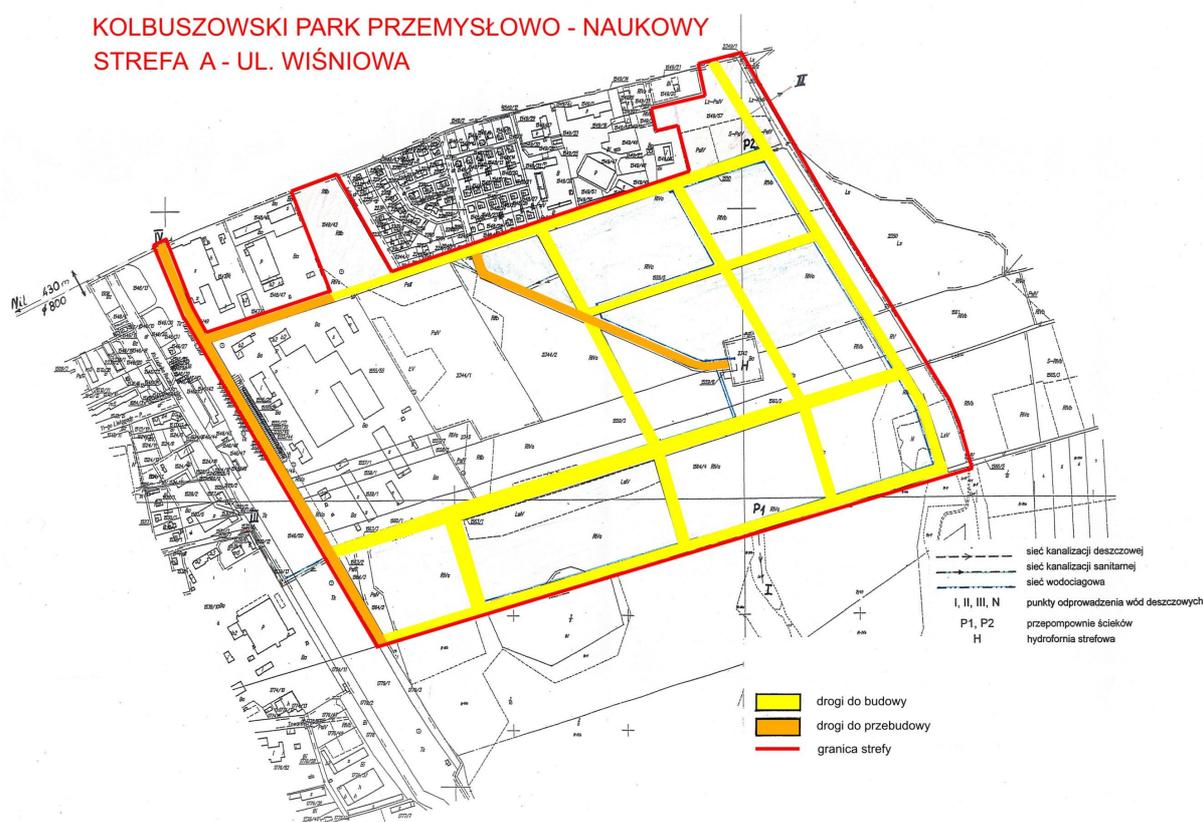
Aktywność komunikacja na linii kolejowej nr 71 w przyszłości wzmocni powiązania gospodarcze Powiatu Kolbuszowskiego z centralną częścią kraju.

11. KOLBUSZOWSKI PARK PRZEMYSŁOWO – NAUKOWY

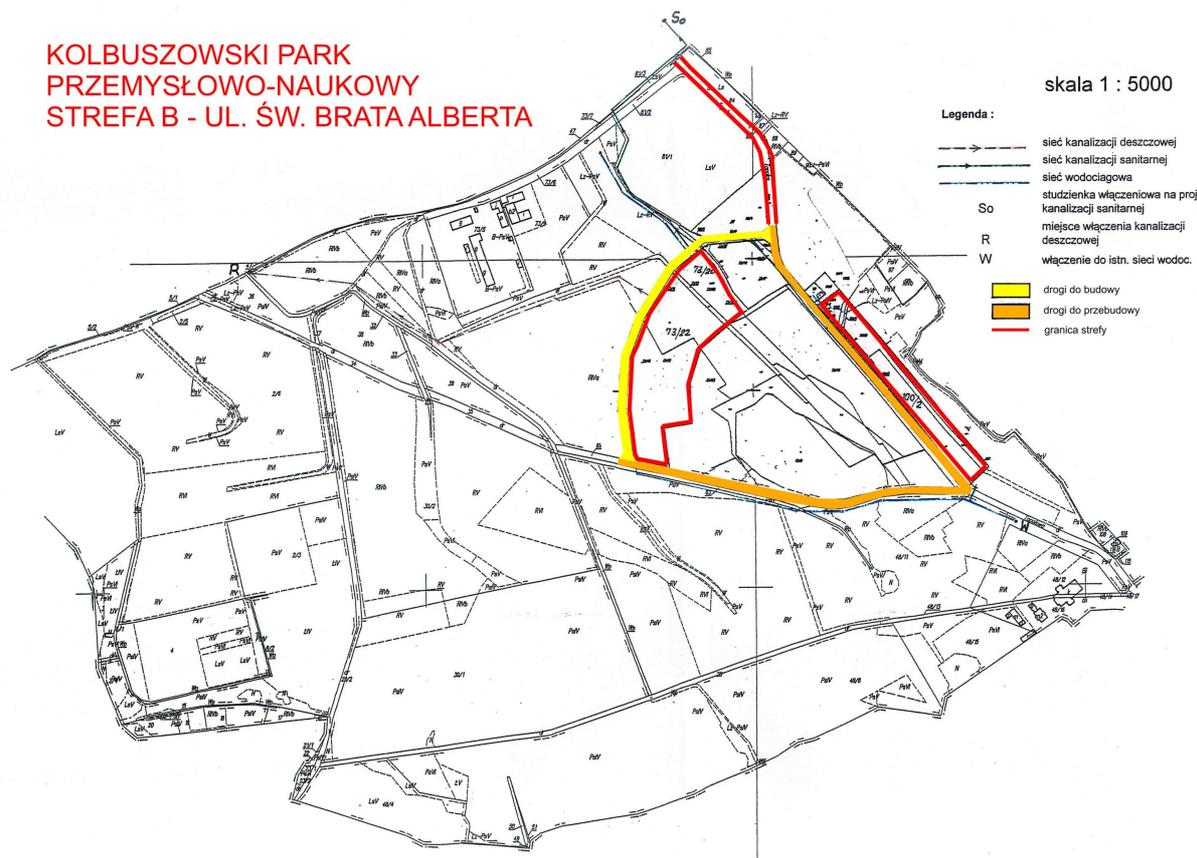
W 2007 r. władze samorządowe Powiatu Kolbuszowskiego i Gminy Miejsko-Wiejskiej Kolbuszowa podjęły starania o utworzenie Kolbuszowskiego Parku Przemysłowo-Naukowego (KPP-N), chcąc tym samym wypracować model ścisłego centrum gospodarczego Powiatu. Pod ten cel wybrano dwa obszary terenów leżących w granicach administracyjnych miasta Kolbuszowa przy ul. Wiśniowa i Św. Brata Alberta, gdzie w przeważającej części znajdują się tereny własności Starostwa Kolbuszowskiego, Gminy Kolbuszowa i Skarbu Państwa. Powierzchnia obszaru w strefie A to ok. 50 ha, w strefie B – 8 ha.

Przeprowadzenie prac planistycznych oraz w perspektywie wykonanie podstawowego układu komunikacyjnego w obu strefach, a także koniecznej infrastruktury technicznej (sieć wodociągów, kanalizacji, energii elektrycznej, gazu) umożliwi rozwój przedsiębiorstw z sektora małych i średnich firm. Istnieje również możliwość przyznania miejsca swojej lokalizacji inwestorom strategicznym.

Obszary KPP-N to kluczowa szansa stworzenia nowych miejsc pracy dla mieszkańców Powiatu, gdzie będą mogli znaleźć zatrudnienie osoby o różnym poziomie wykształcenia.

**KOLBUSZOWSKI PARK
PRZEMYSŁOWO-NAUKOWY
STREFA B - UL. ŚW. BRATA ALBERTA**

Powołanie do życia KPP-N to również szansa zaistnienia tego parku w powiązaniu ze strefą ekonomiczną EURO-PARK MIELEC oraz z rzeszowskim Parkiem Naukowo-Technologicznym jako klastery przemysłowo-naukowy.

Na terenie Kolbuszowskiego Parku, oprócz zakładów produkcji nieuciążliwej o wysokim poziomie technologii, wykorzystujących współpracę z instytucjami naukowymi, powinny również znaleźć się urząd celny, firmy spedycyjne, ubezpieczeniowe, doradcze, handlowe, oddziały: banków, poczty, teleinformacji i tym podobne.

Prawidłowe funkcjonowanie KPP-N uzależnione będzie od profesjonalnego przeprowadzenia prac planistycznych. Należy tu skorzystać z doświadczeń już istniejących stref ekonomicznych, które przez lata istnienia zebrały doświadczenia funkcjonowania tego typu przedsięwzięć.

Stworzenie dobrego klimatu wokół tego pomysłu, w szczególności dobra współpraca władz powiatu i gminy, wykorzystanie istniejących i przyszłych możliwości tkwiących w rencie lokalizacyjnej, to szansa wykorzystania tej renty dla samorządowego Powiatu i Gminy Kolbuszowa.

**EFEKT „ŚNIEŻNEJ KULI”
Z DZIAŁANIA KOLBUSZOWSKIEGO PARKU PRZEMYSŁOWO-NAUKOWEGO
NA TERENIE POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO
TO NAJWAŻNIEJSZY CEL TEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA**

12. ANALIZA STRATEGICZNA POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO

Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych.

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. W tej „swoistej grze” mają obowiązek uczestniczyć: samorząd wojewódzki, powiatu, gmin, a nawet jednostki pomocnicze, jakimi są sołectwa, czy rady osiedli.

W ramach prac nad Strategią Powiatu Kolbuszowskiego wyróżniono trzy obszary strategiczne:

- obszar rozwoju gospodarczego
- obszar rozwoju społecznego
- obszar infrastruktury technicznej.

Podział zadań własnych samorządu pomiędzy przyjęte obszary ilustruje poniższa tabela.

Tabela 55

PODZIAŁ OBSZARÓW AKTYWNOŚCI POWIATU NA OBSZARY STRATEGICZNE

Zadania własne w zakresie	Zadanie zawiera się w obszarze		
	rozwój gospodarczy	problematyka społeczna	infrastruktura techniczna
1) edukacja publiczna	TAK	TAK	
2) promocja i ochrona zdrowia		TAK	
3) pomoc społeczna		TAK	
4) polityka prorodzinna		TAK	
5) wspieranie osób niepełnosprawnych		TAK	
6) drogi publiczne	TAK		TAK
7) kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	TAK	TAK	
8) kultura fizyczna i turystyka	TAK	TAK	
9) geodezja, kartografia i kataster			TAK
10) gospodarka nieruchomości	TAK	TAK	
11) administracja architektoniczno-budowlana	TAK		
12) gospodarka wodna			TAK
13) ochrona środowiska i przyrody		TAK	TAK
14) rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo śródlądowe	TAK		TAK
15) porządek publiczny i bezpieczeństwo obywateli		TAK	
16) ochrona przeciwpowodziowa		TAK	
17) przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja lokalnego rynku pracy	TAK	TAK	
18) ochrona praw konsumenta	TAK	TAK	
19) utrzymanie powiatowych obiektów i urzędzeń użyteczności publicznej		TAK	TAK
20) obronność			TAK
21) promocja powiatu	TAK	TAK	
22) współpraca z organizacjami pozarządowymi	TAK	TAK	TAK

Uwaga: kolejność wymieniania obszarów nie oznacza ich hierarchizacji

W każdym z obszarów określono kierunki, cele strategiczne, a następnie wyłoniono główny program rozwoju. Projekty i zadania, realizowane w ramach budżetu Powiatu, będą ujęte w modyfikowanym wieloletnim planie inwestycyjnym. Analizy poniższe stały się podstawowym źródłem Strategii Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego:

1. analiza SWOT obszaru (bez wartościowania)
2. określenie kierunków – celów wynikających z analizy SWOT
3. określenie programów działania dotyczących Powiatu, zawierających określenie zakresu jednostek odpowiedzialnych za realizację i ramy czasowe.

12.1 Obszar rozwoju gospodarczego

W obszarze dotyczącym rozwoju gospodarczego uwzględniono przede wszystkim czynniki bezpośrednio kształtujące atrakcyjność ekonomiczną powiatu.

12.1.1. Analiza SWOT dla obszaru rozwoju gospodarczego Powiatu

Silne strony

1. Dogodne położenie Powiatu wobec dróg regionu
2. Duże rezerwy terenów na cele inwestycyjne (Kolbuszowski Park Przemysłowo-Naukowy)
3. Obecność na terenie Powiatu jednostek o charakterze strategicznym (baza paliwowa w Widelce, stacja energetyczna w Widelce, poligon wojskowy w Gminie Majdan Królewski)
4. Bardzo dobre warunki ekologiczne na większości powierzchni Powiatu (Obszar Chroniony Natura 2000 – Puszcza Sandomierska)
5. Duże możliwości powstania ośrodków ekoturystyki i wypoczynku (unikalne w skali europejskiej)

Słabe strony

1. Wysoka stopa bezrobocia
2. Niewystarczająca w stosunku do potrzeb i możliwości absorpcji – liczba inwestorów zlokalizowanych w Powiecie
3. Konieczność modernizacji istniejącej i budowa nowej infrastruktury technicznej

4. Sztywna struktura sektorowa lokalnej gospodarki (brak podmiotów gospodarczych z nowoczesnymi technologiami)
5. Brak dobrego powiązania z układem komunikacyjnym w skali kraju i Europy

Możliwości

1. Absorpcja środków z funduszy UE, z państw zainteresowanych ochroną ekologiczną obszarów Powiatu
2. Dobra koniunktura gospodarcza
3. Promocja regionu jako silnego ośrodka wśród inwestorów zagranicznych w branży turystyczno-ekologicznej
4. Dywersyfikacja struktury sektorowej rynku pracy (nowe technologie, usługi)
5. Ciągła poprawa obsługi inwestorów
6. Modernizacja i dalsze nasycenie Powiatu infrastrukturą techniczną i teleinformatyczną
7. Współpraca z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego, tworzenie systemowych powiązań sieciowych
8. Wzrost znaczenia niekonwencjonalnych źródeł energii

Zagrożenia

1. Uzależnienie rynku pracy od emigracji zarobkowej
2. Zwiększona konkurencja na rynku (otwarcie polskiego rynku na podmioty zagraniczne)
3. Silna konkurencja inwestycyjna w regionie (Rzeszów, Mielec, Tarnobrzeg, Stalowa Wola)
4. Ograniczenie zdolności inwestowania w park maszynowy, technologię i sferę usługową przez wydatkowanie znacznych środków finansowych na ekologię i ochronę środowiska (obecne i powstające podmioty gospodarcze muszą uwzględniać obszar Natura 2000)

12.1.2. Kierunki i cele strategiczne w obszarze rozwoju gospodarczego

1. Pomoc w dostępie do kapitału małych i średnich firm

Przedsięwzięcia podjęte przez władze Powiatu powinny uwzględniać wpływ oraz wsparcie dla istniejących oraz stymulowanie powstawania nowych małych i średnich przedsiębiorstw działających w sferze usług i wytwórczości. Współpraca samorządów gmin i powiatu w zakresie rozpowszechniania informacji o możliwościach korzystania z funduszy strukturalnych, organizowania szkoleń z zakresu możliwości z ich korzystania, pozyskiwanie upowszechnianie przez służby starosty informacji o funduszach poręczeń kredytowych wśród

lokalnych przedsiębiorców, pozytywnie oddziałujących na funkcjonowanie MŚP. Promowanie przedsiębiorczości, szczególnie samozatrudnienia co w znaczny sposób zmniejsza problemy związane z bezrobociem.

2. Wzmocniona promocja gospodarcza Powiatu, jego atutów lokalizacyjnych i przewag konkurencyjnych

Promocja gospodarcza Powiatu warunkuje pozyskiwanie nowych inwestorów. Kreacja pozytywnej percepcji, modelowanie wizerunku Powiatu jako silnej bazy ekonomicznej, z funkcjami przynależnymi w Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym, zwiększa szanse pozyskania funduszy prywatnych jak i publicznych.

3. Partycypacja organizacyjna i finansowa w procesie tworzenia Kolbuszowskiego Parku Przemysłowo-Naukowego

Podjęcie działania przez władze Powiatu i władze Gminy Kolbuszowa w tworzeniu KPP-N winny mieć charakter ciągły i powinny uwzględniać tworzenie się strefy ekonomicznej S1 Parku Naukowo-Technologicznego w Rzeszowie, jak również tworzenia się klastra lotniczego w Rzeszowie i Mielcu – kompatybilność działań.

4. Udostępnianie terenów uzbrojonych

Po uzbrojeniu terenów KPP-N we wszystkie media, tereny te powinny być udostępnione inwestorom po preferencyjnych cenach. Wskazane jest też prowadzenie polityki ulg i zwolnień podatkowych, a także pomoc organizacyjno-prawna w zakresie realizacji inwestycji.

**DZIAŁANIA POWYŻSZE, ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ CELU,
SĄ RDZENIEM KONKURENCYJNOŚCI POWIATU
I JEGO WYSOKIEJ OCENY PRZEZ POTENCJALNYCH INWESTORÓW**

5. Utrzymanie i doskonalenie systemu jakości usług publicznych świadczonych przez władze Powiatu i jego jednostki

Doskonalenie usług publicznych, w tym także wprowadzenie usług publicznych typu *on-line* (internet), ma na celu podniesienia jakości obsługi mieszkańców oraz budowanie większego zaufania i pozytywnego odbioru Powiatu i jego władz. Znoszenie barier administracyjnych i zmniejszenie czasu oczekiwania na wydawanie decyzji, w istotny sposób przyczyni się do budowania dodatkowych walorów gospodarczych Powiatu.

6. Informatyzacja Powiatu i podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informatycznego

Istotnym ogniwem w procesie budowania zaufania ze społecznością lokalną i inwestorami, podnoszeniem wiarygodności i wizerunku przez władze samorządowe i jego jednostki jest ciągle podnoszenie jakości świadczonych usług. W tym procesie koniecznością staje się tworzenie sieci szerokopasmowych, umożliwiających powszechny dostęp do internetu, także jako element samokształcenia mieszkańców Powiatu kolbuszowskiego.

7. Rozwój sfery usług, szczególnie na terenach wiejskich

Aktywizacja realizowana przez ciągle szkolenie bezrobotnych na terenach wiejskich, szczególnie dotkniętych strukturalnym bezrobociem. Informacje, wynikające z okresowego badania lokalnego rynku pod kątem zapotrzebowania na rodzaje usług, to istotne wsparcie dla bezrobotnych.

12.2 Obszar problematyki społecznej

Zadania i przedsięwzięcia w obszarze problematyki społecznej definiują kierunki zapobiegania i rozwiązywania problemów społecznych Powiatu. Działania te ściśle łączą się z planami z obszaru gospodarczego, które kreując rozwój Powiatu przyczyniają się do rozwiązywania niekorzystnych zjawisk społecznych, zwłaszcza bezrobocia.

12.2.1. Analiza SWOT dla obszaru rozwoju gospodarczego Powiatu

Silne strony

1. Prowadzone od lat planowe działania w zakresie pomocy społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej (w Powiecie istnieją liczne instytucje we wszystkich trzech sektorach)
2. Różnorodne formy opieki nad dzieckiem oraz placówek edukacyjnych
3. Dobra baza dydaktyczna, wykształcona kadra, bogata oferta edukacyjna wsparta dostępem do technologii informacyjnych (wymagające dalszego udoskonalenia)
4. Funkcjonowanie szkolnictwa wyższego (Zamiejscowy Wydział Biotechnologii UR, liczne ośrodki szkolnictwa wyższego w pobliskich miastach)
5. Rozbudowana infrastruktura sportowa (liczne sale gimnastyczne, boiska sportowe – wymagające dalszego udoskonalenia)

6. Wysoki poziom jakości usług medycznych, rozbudowana baza medyczna (SP ZOZ, w części o charakterze ponad powiatowym – nefrologia)
7. Mocny sektor pozarządowy zajmujący się sprawami socjalnymi w Powiecie (Warsztaty Terapii Zajęciowej w Kolbuszowej, DPS w Cmolasie)

Słabe strony

1. Niedobory infrastruktury i wyposażenia w instytucjach zajmujących się polityką społeczną; wysokie koszty z modernizacją i wyposażeniem placówek
2. Wysoka liczba osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku
3. Brak własnych środków finansowych na modernizację i rozbudowę bazy edukacyjnej i medycznej (np. Centrum Kształcenia Praktycznego w Kolbuszowej – konieczność modernizacji całego obiektu)
4. Niejasne przepisy prawne dotyczące finansowania usług medycznych
5. Słaba współpraca pomiędzy jednostkami edukacyjnymi a podmiotami odpowiedzialnymi za problemy wychowawcze, słaba opieka medyczna i psychologiczna na terenie szkół
6. Niewystarczające nasycenie Powiatu jednostkami odpowiedzialnymi za opiekę i rehabilitację osób niepełnosprawnych
7. Strukturalne niedopasowanie podaży pracy do popytu, szczególnie na terenach wiejskich, skutkujące postępującym wykluczeniem jednostek z życia gospodarczego Powiatu

Możliwości

1. Międzynarodowe wymiany uczniów i nauczycieli (szczególnie praktyki zawodowe, wizyty studyjne)
2. Wzmocnienie realizacji niskonakładowych programów profilaktycznych
3. Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych (już częściowo czynione) na realizację programów związanych z pomocą społeczną, w tym wyposażenie placówek systemu opieki społecznej, a także modernizację infrastruktury edukacyjnej, sportowej i medycznej
4. Profilowanie i wzbogacanie oferty edukacyjnej (tworzenie nowych kierunków nauczania w średnich szkołach)
5. Rozwój inicjatyw rekreacyjnych i sportowych na bazie istniejących klubów i stowarzyszeń (pomimo już dużych osiągnięć)

Zagrożenia

1. Brak możliwości perspektywicznego planowania w kształceniu zawodowym (ze względu na niski poziom gospodarczy Powiatu)
2. Brak możliwości społecznych i finansowych do realizacji planów związanych z profilowanym kształceniem
3. Bezrobocie, frustracja społeczna oraz ubożenie społeczeństwa (rozwarstwienie dochodów)
4. Zmniejszająca się liczba uczniów w placówkach szkolnych
5. Mały prestiż oświaty w życiu społeczno-gospodarczym kraju

12.2.2. Kierunki – cele strategiczne Powiatu w obszarze polityki społecznej

W wyniku analizy SWOT obszaru problematyki społecznej, a także cech wpływających na ogólnie pojmowany rozwój społeczny, wyodrębniono kierunki – cele strategiczne w tym obszarze.

1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji powodującej ubóstwo i ograniczającej lub uniemożliwiającej uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i gospodarczym

Podejmowanie inicjatyw związanych z aktywizacją osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, osób uzależnionych i zwolnionych z zakładów karnych jest niezbędne z punktu widzenia skutków wykluczenia ze społeczności. Kompleksowe działania na wielu płaszczyznach, w celu przeciwdziałania bezrobociu i nierównościom społecznym w Powiecie, skierowane powinno być tak do pracodawców (firmy), jak i do pozostających bez zatrudnienia. Zatem realizacja zadań związanych z aktywizacją (szkolenia, kursy, informacje), musi być uzupełnieniem działań inwestycyjnych generujących nowe miejsca pracy.

2. Przygotowanie systemu monitorowania całości działań z obszaru zmian strukturalnych gospodarki powiatu

Realizacja celu wpływa pozytywnie na tempo obiegu informacji związanej z lokalnym rynkiem pracy, a tym samym przyczynia się do walki z bezrobociem.

3. Prowadzenie okresowych analiz z zakresu zapotrzebowania na rodzaje i kierunki szkoleń połączone z projektowaniem długookresowego programu praktyk zawodowych pod kątem zapotrzebowania lokalnego rynku zatrudnienia

Analizy mają na celu eliminację luk i niedostosowań do rynku pracy, natomiast badanie struktury rynku i kierunkowanie zawodowe, oparte o aktualne dane, powinno doprowadzić do zmniejszenia natężenia bezrobocia.

4. Wzrost poziomu oferowanych usług i większa skuteczność działań urzędu pracy przez zatrudnienie wykwalifikowanej kadry (wykształcenie wyższe)

Działanie wpisuje się w ideę trwałego wzrostu jakości usług sektora publicznego.

5. Uzdrawienie niebezpiecznej struktury bezrobocia

Działanie ma na celu aktywizację osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy (bezrobotnych pozostających w rejestrze powyżej 12 miesięcy, młodych bezrobotnych, bezrobotnych z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, bezrobotnych kobiet, bezrobotnych mieszkających na terenach wiejskich).

6. Wzrost poziomu edukacji jako czynnika warunkującego eliminację barier i niedostosowania ilościowego i jakościowego na rynku pracy

Istotnym czynnikiem w procesie przeciwdziałaniu bezrobociu jest ciągłe szkolenie zawodowe, z uwzględnieniem aktualnych zapotrzebowań rynku pracy, oraz propagowanie idei samozatrudnienia.

7. Wysoka jakość kształcenia i wszechstronny rozwój ucznia przy wykorzystaniu nowoczesnych form i metod nauczania

Dbłość o rozwój młodzieży uznać należy za podstawowy filar przyszłej konkurencyjności Powiatu, szczególnie w obszarze kwalifikacji podażowej rynku pracy.

8. Poprawa warunków edukacji oraz wychowania dzieci i młodzieży

Prawidłowe funkcjonowanie lokalnej społeczności i jej rozwój w długim horyzoncie czasowym uwarunkowane jest wysokim standardem bazy edukacyjnej wraz z wysoką jakością usług w niej świadczonych.

9. Budowa nowych bądź modernizacja istniejących obiektów i placówek oświatowych, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa i opieki społecznej

Modernizacja ww. obiektów, dodatkowo wsparta ich wyposażeniem, oddziałuje bezpośrednio na wzrost efektywności ich funkcjonowania, tym samym ma wpływ na podniesienie jakości usług świadczonych przez sektor publiczny w Powiecie, a efektem tego jest podnoszenie standardów jakościowych życia lokalnej społeczności (np. Centrum Kształcenia Praktycznego w Kolbuszowej, modernizacja i wyposażenie szpitala powiatowego i ośrodków zdrowia).

10. Zbieranie i dystrybucja informacji służącej promocji i rozwojowi dorobku programowego instytucji kultury na terenie Powiatu

Celem działania jest promocja unikatowych wartości kulturalnych Powiatu (kultura Lasowiaków i Rzeszowiaków), zarówno wewnątrz, jak i w otoczeniu Powiatu (Muzeum Kultury Ludowej wraz ze Skansenem, powiatowe Centrum Kultury).

11. Podjęcie inicjatywy utworzenia Powiatowego Centrum Sportu

Urzeczywistnienie koncepcji Powiatowego Centrum Sportu, jako przedsięwzięcia o istotnym wpływie na rozwój powiatowych obiektów sportu i rekreacji, będzie miało pozytywne oddziaływanie na rozwój kultury fizycznej i sportu wśród lokalnej społeczności.

12. Opracowanie spójnego programu ochrony zabytków

Cel wpisuje się w szereg działań mających na celu ochronę dziedzictwa narodowego na terenie Powiatu (opracowanie wykazu obiektów zabytkowych, analiza obiektów pod względem wartości i przygotowanie listy obiektów przeznaczonych do włączenia pod ochronę konserwatorską - powyżej 50 lat, pozyskiwanie środków na ich konserwację).

12.3. Obszar infrastruktury technicznej

Podstawą dla wielu zadań strategicznych, mających bezpośredni wpływ na atrakcyjność gospodarczą i jakość życia w Powiecie, jest obszar infrastruktury technicznej.

12.3.1. Analiza SWOT dla obszaru infrastruktury technicznej

Silne strony

1. Dogodna lokalizacja, bliskość istotnych ciągów dróg krajowych i wojewódzkich. Dobry stan techniczny drogi krajowej nr 9 (za wyjątkiem odcinka Widełka – Kolbuszowa)
2. Dobrze rozwinięta sieć dróg powiatowych
3. Wysoki stopień zasilenia obiektów użyteczności publicznej i gospodarstw domowych z sieci wodociągowej

Słabe strony

1. Brak obwodnicy miasta Kolbuszowa w ciągu drogi krajowej nr 9
2. Przeciążony układ drogowy w ciągu drogi krajowej nr 9
3. Zły stan techniczny części nawierzchni dróg powiatowych
4. Niski stopień skanalizowania Powiatu

Możliwości

1. Możliwość pozyskania znacznego wsparcia z funduszy strukturalnych i innych źródeł finansowania
2. Dobra współpraca z zarządcami nieruchomości przy realizacji uzbrojenia technicznego

Zagrożenia

1. Trudna współpraca z zarządcą dróg krajowych
2. Nieuregulowane sprawy własnościowe blokujące niektóre inwestycje i projekty
3. Sztywny układ budżetu, brak wolnych zasobów finansowych
4. Wysokie koszty zastosowania ekologicznych źródeł ciepła i ich późniejszej eksploatacji

12.3.2. Kierunki – cele strategiczne w obszarze infrastruktury technicznej

W wyniku analizy SWOT w obszarze określone infrastruktury technicznej zostały określone kierunki i cele strategiczne.

1. Stopniowa rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz budowa nowych, w tym również niekonwencjonalnych dla poprawy jakości wód otwartych oraz środowiska

Zakładając dalszy rozwój gospodarczy Powiatu Kolbuszowskiego, powstawanie nowych i modernizacja istniejących oczyszczalni (zwiększanie mocy) jest warunkiem podstawowym rozwoju zgodnego z тезami wzrostu zrównoważonego.

2. Sukcesywna rozbudowa sieci gazownictwa i niekonwencjonalnych źródeł energii

Rozbudowa powinna dążyć do objęcia jak największej liczby podmiotów dostępem do sieci gazowniczej. Konieczność opracowania operatów dla Powiatu posiadanych zasobów wód geotermalnych, biomasy i możliwości wykorzystania energii słonecznej.

3. Budowa obwodnicy miasta Kolbuszowa w ciągu drogi krajowej nr 9

Celem działania jest rozładowanie natężenia ruchu kołowego w centrum miasta Kolbuszowa oraz zmniejszenie ilości kolizji komunikacyjnych. Zahamowanie destruktywnego oddziaływania pojazdów (szczególnie ciężarowych) na stan techniczny nawierzchni dróg w obrębie miasta.

4. Organizowanie ruchu samochodowego poprzez budowę sygnalizacji świetlnej

W ciągu drogi krajowej nr 9 brak jest organizacji sygnalizacji świetlnej, co znacznie utrudnia wyjazd pojazdów z ul. 11 Listopada, jednocześnie uniemożliwia prawidłową organizację ruchu komunikacyjnego (pieszego i kołowego) na tym obszarze miasta Kolbuszowa.

5. Modernizacja dróg, w szczególności tych, które mają wpływ na rozwój strefy usługowo-produkcyjnej

Konieczność wykonania połączeń drogowych strefy usługowo-produkcyjnej w Kolbuszowej z ul. Księdza Ruczki.

6. Rewitalizacja centrum miasta Kolbuszowa, rewitalizacja zespołów osadniczych

Realizacja zadania doprowadzić powinna do zmniejszenia natężenia ruchu kołowego i hałasu w centrum miasta oraz zwiększenia liczby miejsc parkingowych. Rewitalizacja zespołu pałacowo-parkowego w Niwiskach, wsi Przyłęk.

7. Przebudowa infrastruktury komunikacyjnej pod względem bezpieczeństwa (budowa chodników, parkingów, ścieżek rowerowych)

Ideą jest zmniejszenie zagrożeń dla życia i zdrowia mieszkańców Powiatu, głównych

użytkowników dróg, zwłaszcza w tych miejscach, gdzie ruch pieszy występuje w znacznym nasileniu.

8. Wykonanie i modernizacja sieci kanalizacyjnych na terenie miasta Kolbuszowa i Powiatu Kolbuszowskiego

Konieczność wykonania i modernizacji sieci kanalizacyjnej w Kolbuszowej i w sołectwach tej gminy, budowa sieci kanalizacyjnej w sołectwach Hucina, Przyłęk, Siedlanka, Kosowy (gm. Niwiska), Staniszewskie, Zielonka, Mazury (gm. Raniżów), Wola Rusinowa, Krzątki, Majdan Królewski (gm. Majdan Królewski). Zadanie to ma na celu zarówno poprawę stanu środowiska, jak i podniesienie standardu życiowego mieszkańców tych sołectw.

13. BILANS STRATEGICZNY POWIATU

Z analizy trzech obszarów: rozwoju gospodarczego, problematyki społecznej i infrastruktury technicznej, za cele strategiczne dla dalszego rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego w latach 2007 - 2015 uznano:

Zadanie	Realizacja planowana w latach								
	'07	'08	'09	'10	'11	'12	'13	'14	'15
OBSZAR ROZWOJU GOSPODARCZEGO									
1. Przygotowanie formalno-prawne Kolbuszowskiego Parku Przemysłowo-Naukowego oraz wykonanie sieci technologicznych i dróg komunikacyjnych na jego obszarze	X	X	X	X	X	X	X		
2. Udostępnienie terenów uzbrojonych w KPP-N inwestorom po preferencyjnych cenach						X	X	X	X
3. Informatyzacja Powiatu i podejmowanie działań na rzecz rozwoju społeczeństwa informatycznego	X	X	X	X	X	X			
4. Wzmacnianie promocji gospodarczej Powiatu, jego atutów lokalizacyjnych i przewag konkurencyjnych	X	X	X	X	X	X	X	X	X
OBSZAR POLITYKI SPOŁECZNEJ									
1. Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w Powiecie	X	X	X	X	X	X	X	X	X
2. Wsparcie osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	X	X	X	X	X	X	X	X	X
3. Podnoszenie jakości usług świadczonych przez instytucje rynku pracy	X	X	X	X	X	X	X	X	X
4. Rozwój sytemu informacyjnego o sytuacji na rynku pracy	X	X	X	X	X	X	X	X	X
OBSZAR INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ									
1. Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnych na terenie Powiatu	X	X	X	X	X	X	X		
2. Opracowanie operatów źródeł energii odnawialnej na terenie Powiatu		X	X	X					
3. Budowa obwodnicy miasta Kolbuszowa					X	X	X		
4. Rewitalizacja centrum miasta Kolbuszowa			X	X	X				
5. Wypracowanie zgodnej z możliwościami Powiatu Kolbuszowskiego pozycji w Rzeszowskim Obszarze Metropolitalnym	X	X	X	X	X	X			
6. Wspieranie inicjatyw w tworzeniu baz turystycznych i agroturystycznych na terenie powiatu		X	X	X	X	X	X	X	X
7. Współdziałanie Powiatu w rozwoju Ośrodka Akademickiego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Weryni		X	X	X	X	X	X	X	X
8. Modernizacja obiektów Centrum Kształcenia Praktycznego w Kolbuszowej		X	X	X					

13.1. Wizja Powiatu Kolbuszowskiego

Powiat Kolbuszowski powinien być postrzegany jako miejsce bezpieczne i przyjazne ludziom, stwarzające dogodne warunki realizacji dążeń i aspiracji mieszkańców oraz rozwoju przedsiębiorczości, ze sprawna i kompetentną administracją powiatową i gminną.

13.1.1. Deklaracja misji

Warunkiem osiągnięcia trwałego, akceptowanego społecznie rozwoju jest optymalne wykorzystanie wiedzy, umiejętności, talentów i zasobów kapitałowych mieszkańców, walo-

rów przyrodniczych Puszczy Sandomierskiej oraz potencjału gospodarczego powiatu.

Powiat Kolbuszowski to trwały element Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego, realizujące funkcje wynikające z jego potencjału gospodarczego i ekologicznego.

13.1.2. Wartości

Rozwój Powiatu Kolbuszowskiego powinien być wynikiem poszanowania uniwersalnych wartości i zasad w życiu publicznym. Najważniejsze z nich to:

- poszanowanie potrzeby samorealizacji jednostki
- wzmocnienie trwałości rodziny i wspieranie jej rozwoju
- poszanowanie zasad etycznych w życiu publicznym
- poszanowanie indywidualnych ideałów, wolności słowa i wyznania
- pielęgnowanie świadomości obywatelskiej i patriotycznej, tradycji oraz lokalnych wartości kulturowych i obyczajowych dla przyszłych pokoleń
- poszanowanie demokracji oraz autonomii działania powiatowych, gminnych władz samorządowych
- dążenie do uzyskania jak najwyższego poziomu akceptacji społecznej dla działań i decyzji władz Powiatu i Gmin
- utrwalenie procesów rozwojowych Powiatu, zapewniających integrację ładu przestrzennego z ładem społecznym, ekonomicznym i ekologicznym
- zachowanie wartości środowiska przyrodniczego Puszczy Sandomierskiej (Natura 2000)

14. METODY WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU KOLBUSZOWSKIEGO NA LATA 2007 - 2015

Strategię definiować należy jako dokument planowania długookresowego. Jest ona podstawą realizacji rozwojowych przedsięwzięć społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Jej aktualizacja i ewentualnie modyfikacja przeprowadzona w trakcie czteroletniej kadencji powinna zagwarantować dostosowanie dokumentu do zmieniającej się sytuacji społeczno-ekonomicznej, a tym samym zapewnić skuteczność i efektywność.

Zaprezentowane opracowanie zawiera kierunki i cele obszarów strategicznych Powiatu. W skali średniookresowej aktualizacje planów rozwojowych Powiatu Kolbuszowskiego zapewnia przygotowany i corocznie przeglądany Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI). Monitoring i ewaluacja WPI, oprócz dokonania stopnia realizacji zapisanych w planie, polega na wprowadzeniu modyfikacji zgodnie ze zmieniającymi się warunkami, wpływającymi na rozwój społeczny i gospodarczy regionu, w tym i Powiatu.

Realizacja zadań przybierać będzie następującą postać: uchwalanie i realizacja kolejnych budżetów, realizowanych przez samorząd.

Sposób pracy nad Wieloletnim Planem Inwestycyjnym składa się z:

1. zbieranie wniosków inwestycyjnych od wszystkich zainteresowanych, w tym bezpośrednio od mieszkańców
2. poddawanie wniosków ocenie, poprzez kryteria przyjęte przez Radę
3. aktualizacja zarówno części finansowej, jak i rzeczowej WPI.

Ten cykl pracy zapewnia bieżące monitorowanie wykonania założeń strategicznych Powiatu.

Władze Powiatu wypełniając Strategię winny podejmować decyzje określające:

- rodzaj zadań
- zakres finansowania (środki własne i uzyskane środki pomocowe ze wszelkich źródeł)
- okres wykonania
- kolejność realizacji zadań.

Budżetu Powiatu na kolejne lata przygotowane będą w oparciu o WPI. Taki system wdrażania zapewnia wysoką kontrolę implementacji oraz zgodność z obowiązującym prawem.

14.1. Sposoby monitorowania i oceny Strategii Powiatu Kolbuszowskiego

Bezpośrednim wskaźnikiem wykonania WPI będzie stopień realizacji zaplanowanych projektów. Projekty realizowane są w oparciu o pełną dokumentację, zgodną z uchwałą budżetową, a stopień ich realizacji będzie monitorowany na bieżąco wskaźnikiem osiągnięć WPI.

Forma prezentacji osiągnięć i stopnia wykonania Strategii należy do władz Powiatu. Istotą monitorowania i oceny Strategii winny być zestawienia osiągniętego stanu do założeń w odpowiednich programach. Podstawowe informacje ukazujące realizację Strategii zawiera sprawozdanie z wykonania budżetu Powiatu. Władze Powiatu, jako organ wdrażający Strategię, są odpowiedzialne za:

- zbieranie i udostępnianie danych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji Strategii
- zapewnienie spójności różnych dokumentów programowych.

Strategia Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego została opracowana przy założeniu, że jej sporządzenie przyczyni się do planowego zarządzania wymagającego okresowych weryfikacji luki pomiędzy stanem faktycznym i stanem pożądanym w Powiecie.

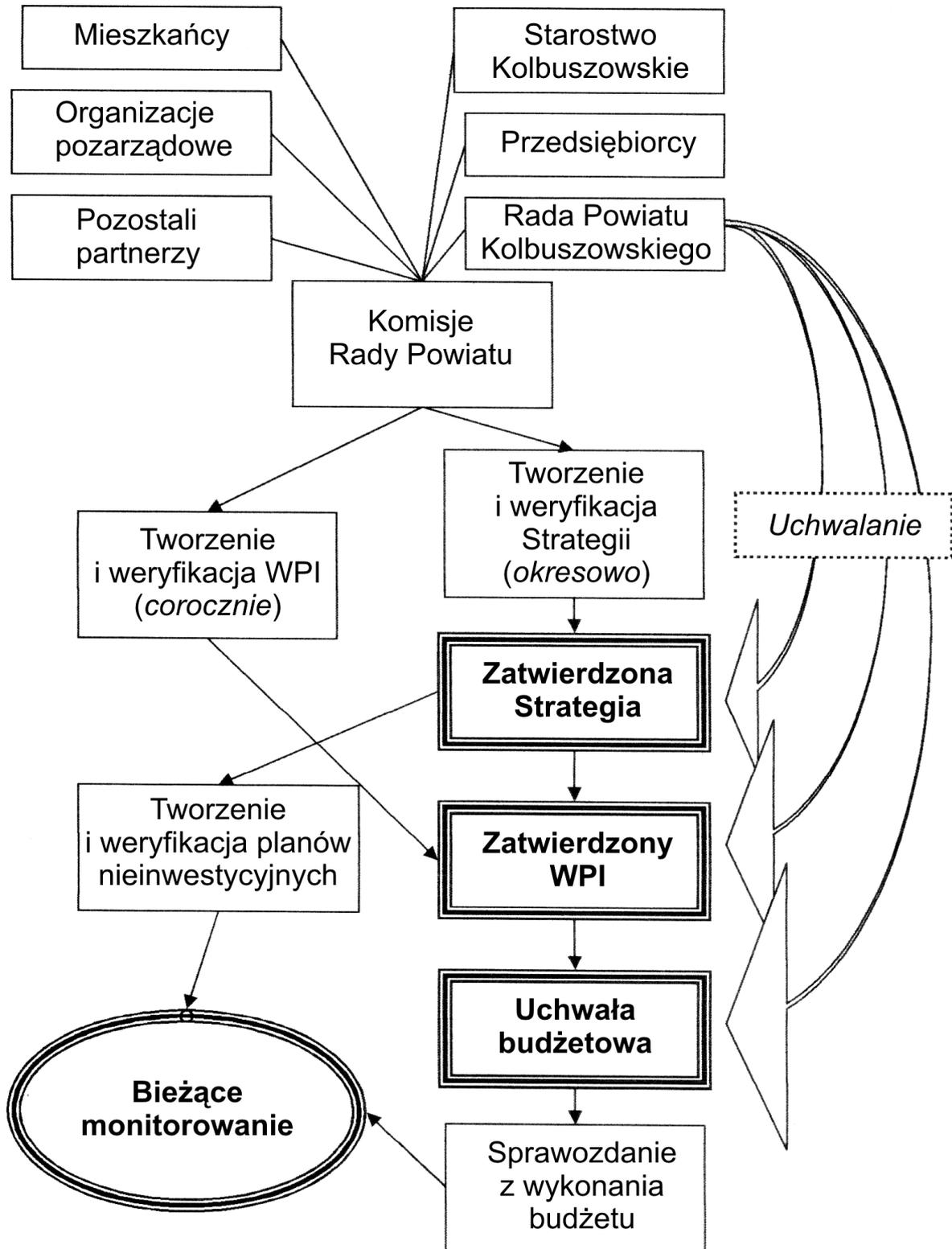
Schematyczne umiejscowienie tworzenia, weryfikacja i monitorowania Strategii pokazuje schemat na następnym stronie.

14.2. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Do zadań władz Powiatu należy współpraca i wspieranie wybranych przedsięwzięć organizacji pozarządowych działających na ich terenie. Sposób przygotowania i monitorowania Strategii gwarantuje włączenie organizacji pozarządowych i sektora prywatnego we współpracę z sektorem publicznym.

Dodatkowo należy wspomnieć, że skład władz lokalnych Powiatu Kolbuszowskiego, będący szeroką reprezentacją mieszkańców Powiatu, sprzyja konsolidacji różnych środowisk w aktywności na rzecz Powiatu. Bezpośrednio w zgłaszaniu i opracowywaniu zadań biorą czynny udział organizacje pozarządowe oraz społeczeństwo, zarówno poprzez włączanie się bezpośrednio, jak i pośrednio.

Powiat inicjuje współpracę z instytucjami sektora publicznego i lokalnymi przedsiębiorstwami sektora prywatnego poprzez organizowanie wspólnych spotkań dla przedstawicieli tych jednostek.

Schematyczne umiejscowienie tworzenia weryfikacji i monitorowania Strategii

Wykorzystana bibliografia

Materiały nie publikowane

- Plan rozwoju lokalnego Gminy Niwiska na lata 2004-2006*, Niwiska 2004.
- Metropolitalne sieci szerokopasmowe*, UM Poznań 2002.
- Klimczak P., *Delimitacja Rzeszowskiego Obszaru Metropolitalnego*, Instytut Gospodarki WSiIZ, Rzeszów 2006.
- Kwieciński J., *Koncepcja utworzenia aglomeracji „czwórmiasta”*. Nisko-Stalowa Wola-Sandomierz-Tarnobrzeg, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2007.
- Grabowski M. H., *O przyszłości regionów w czasach niepewności i zmian*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa czerwiec 2007.
- Program rozwoju SP ZOZ w Kolbuszowej*, opr. Z. Strzelczyk, Kolbuszowa luty 2007.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Gmina Niwiska*, Niwiska 2000.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Gmina Raniżów*, Raniżów 2000.
- Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Kolbuszowskiego*, Kolbuszowa 2004.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego*, Kolbuszowa 2004.
- Sprawozdanie z realizacji programu ochrony środowiska dla Powiatu Kolbuszowskiego*, Zarząd Powiatu w Kolbuszowej, Kolbuszowa 2007.
- Sprawozdanie z realizacji planu gospodarki odpadami dla Powiatu Kolbuszowskiego*, Zarząd Powiatu w Kolbuszowej, Kolbuszowa 2007.
- Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego. Gmina Cmolas*, Cmolas 2000.
- Wykaz dróg powiatowych na terenie Powiatu Kolbuszowskiego*, Powiatowy Zarząd Dróg w Kolbuszowej, Kolbuszowa 2006.

Materiały publikowane

- Miasta w liczbach*, GUS 1999, Warszawa 1999.
- Raińczuk A., Walat W., *Centrum logistyczne południowo-wschodniej Polski w Rzeszowie*, [w:] *Centra logistyczne w Polsce*, Wrocław 2001, s. 136-141.
- Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo podkarpackie*, US, Rzeszów 2003.
- Wspólna polsko-ukraińska strategia współpracy transgranicznej. Lubelskie, Podkarpackie, Wołyńskie, Lwowskie 2005-2015*, wyd. Dom Europy, Lublin 2005.
- Biblioteki Publiczne Powiatu Kolbuszowskiego w liczbach. Sprawozdanie MiPBP za rok 2006*, Kolbuszowa 2007.
- Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015*, projekt, wyd. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.
- System analiz samorządowych*, red. P. Świaniewicz, wyd. Unia Metropolii Polskich, Warszawa 1998.
- Stan środowiska w województwie podkarpackim*, wyd. Inspekcja Ochrony Środowiska, Rzeszów 2000.
- Rozwój przestrzenny miast galicyjskich położonych między Dunajcem a Sanem*, red. Z. Beiersdorf, A. Laskowski, Jasło 2001.

Powiat Kolbuszowski, wyd. Starostwo Powiatu Kolbuszowskiego.

Strategia rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego 2000-2006, wyd. Starostwo Powiatowe w Kolbuszowej, Kolbuszowa 2000.

Wajda-Lawera H., Bata A., *Lasovia. Cmolasy, Niwiska, Ostrów*, wyd. Lokalna Grupa Działania LASOVIA, Krosno 2007.

Helwin W., Walat W., *Podkarpacie i sąsiedzi*, wyd. POBITNO Oficyna, Rzeszów 2006.

Silva rerum Powiatu Kolbuszowskiego, red. W. Walat, wyd. Starostwo Kolbuszowskie, Kolbuszowa 2003.

Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2000-2006. Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów 2000.

Skowroński M., *Rys historyczny Powiatu Kolbuszowskiego 1855-1975*, [w:] *Powiat kolbuszowski 1855-2005*, wyd. POBITNO Oficyna, Kolbuszowa 2005.

CD

Kolbuszowa, wyd. Urząd Miasta Kolbuszowej, Kolbuszowa.

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000.

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020. Materiał roboczy, Zarząd Województwa Podkarpackiego, Rzeszów maj 2005.

Podstawowe Informacje ze Spisów Powszechnych. Gminy. Województwo podkarpackie 2002, US Rzeszów, Rzeszów 2003.

Podkarpackie Powiaty, Urząd Marszałkowski, Rzeszów 2000.

Artykuły

Tukianen Iris, *Regeneracja centów w małych miasteczkach*, [w:] „Przeźrenie”, magazyn planowania przestrzennego, Nr 20/2006, Włocławskie Wydawnictwo Naukowe, Włocławek 2006, s. 10.

Żółta Jolanta, *Pozwól otulić się płaszczem*, [w:] „Hospicjum”, Nr 1, październik-listopad 2007, wyd. Fundacja Podkarpackie Hospicjum dla Dzieci, Rzeszów 2007, s. 6.

Mapy i plany

Mapa dróg powiatowych Powiatu Kolbuszowskiego – nowa numeracja dróg, Powiatowy Zarząd Dróg w Kolbuszowej. Kolbuszowa 2006.